

ONTWERP VAN DECREET HOUDENDE DE ONDERSTEUNING VAN CULTUREEL-ERFGOEDWERKING

SAMENVATTING

Het Cultureelerfgoeddecreet van 24 februari 2017 is het belangrijkste instrument van de Vlaamse overheid voor de ondersteuning van de cultureel-erfgoedwerking in Vlaanderen en de Nederlandstalige organisaties in Brussel.

De voorbije twee decennia werd het regelgevend kader voor de verschillende types cultureel-erfgoedorganisaties steeds meer op elkaar afgestemd. Dat mondde uit in het Cultureelerfgoeddecreet van 24 februari 2017, waarbij voor het eerst alle types werking onder een gemeenschappelijke koepel kwamen van functies (basistaken) en dienstverlening.

Vanaf het in werking treden van het Cultureelerfgoeddecreet van 24 februari 2017 werden de verschillende instrumenten in het decreet (erkenning, werkingssubsidies, projectsubsidies) geëvalueerd. Een aantal verbeterpunten die voortkwamen uit die evaluaties vereisen een aanpassing van het decreet. In de beleidsnota Cultuur 2019-2024 is daarom een optimalisatie voorzien van het decreet.

De evaluaties bevestigen dat het Cultureelerfgoeddecreet van 24 februari 2017 een robuuste basis biedt voor een kwalitatieve beoordeling voor alle types werkingen. De verbeterpunten situeren zich vooral op het vlak van processen en procedures. Bij de optimalisatie van het decreet ligt de focus op het verbeteren van de processen en het verminderen van de planlast, eerder dan op een inhoudelijke herziening. Tegelijk blijkt uit de evaluaties en contacten met de sector dat er op sommige punten ook een noodzaak is tot inhoudelijke herziening. In de optimalisatie-oefening worden daarom een aantal inhoudelijke herzieningen meegenomen.

Binnen het beleidsdomein Cultuur loopt er momenteel een traject over de 'herijking' van de cultuurdecreten. Het is daarbij de bedoeling om de cultuurdecreten meer op elkaar af te stemmen, onder meer op het vlak van terminologie en procedures. In de optimalisatie van het Cultureelerfgoeddecreet van 24 februari 2017 komt dat aan bod.

Een overzicht van de wijzigingen is te vinden in punt 3.

MEMORIE VAN TOELICHTING

I. ALGEMENE TOELICHTING

A. Situering

1. *Situering van het Cultureel-erfgoedbeleid*

Cultureel erfgoed is het resultaat van menselijke activiteit. De meest uiteenlopende voorwerpen, gebruiken en tradities kunnen als cultureel erfgoed beschouwd worden. Het gaat om een rijke variëteit aan culturele uitingen die overgeërfd zijn van vorige generaties en die een gemeenschap wil doorgeven aan een volgende generatie. Cultureel erfgoed is een gemeenschappelijk goed voor de samenleving.

Het vormt geheugens, levert een bijdrage aan individuele en collectieve identiteitsvorming, geeft inzichten in maatschappijen en mensen uit het verleden, maar ook uit het heden. Duurzame en kwaliteitsvolle zorg voor en omgang met cultureel erfgoed dient dan ook een algemeen belang.

Voor het bepalen van wat (de waarde van) erfgoed is, en welk erfgoed zorg, bescherming of borging en ontsluiting geniet en wordt doorgegeven aan volgende generaties is een breed draagvlak nodig. De dialoog met en inbreng van de burger als bezoeker, (her-)gebruiker of deelnemer, en als medebepaler van het cultureel-erfgoedbeleid van instellingen, organisaties of overheden, staat daarbij centraal. Dat wordt geëxpliciteerd in het begrip cultureel-erfgoedgemeenschap.

Het beleid en instrumentarium dat de afgelopen 25 jaar werden uitgetekend, evolueerden naar een complementair beleid tussen de Vlaamse overheid, de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC) en de steden en gemeenten. Cultureel-erfgoedwerking – de kwaliteitsvolle en duurzame zorg voor en omgang met het cultureel erfgoed – staat centraal in dit beleid.

De Vlaamse overheid ondersteunt daarom een cultureel-erfgoednetwerk van musea, culturele archiefinstellingen, erfgoedbibliotheken, een steunpunt en cultureel-erfgoedorganisaties die inzetten op ondersteuning, bemiddeling en erfgoedgerichte expertise, waarbij samenwerking centraal staat. Het Vlaamse cultureel-erfgoedbeleid dat onder andere via het Cultureelerfgoeddecreet daarop inzet, kent een spanning tussen enerzijds de huidige draagkracht van de erkende en gesubsidieerde actoren in de sector en anderzijds de verwachtingen die de overheid, maar ook het bredere veld, andere sectoren en domeinen die zich bewust zijn van hun erfgoed, tegenover die organisaties stellen.

2. *Evaluatie van het Cultureelerfgoeddecreet van 24 februari 2017*

De voorbije twee decennia werd het regelgevend kader voor de verschillende types cultureel-erfgoedorganisaties steeds meer op elkaar afgestemd. In 2016 werd met de conceptnota 'Naar een duurzame cultureel-erfgoedwerking in Vlaanderen' een langetermijnvisie geformuleerd voor het Cultureel-erfgoedbeleid in Vlaanderen. Dat mondde uit in het Cultureelerfgoeddecreet van 24 februari 2017, waarbij voor het eerst alle types werking onder een gemeenschappelijke koepel kwamen van functies (basistaken) en rollen (dienstverlening).

Vanaf het in werking treden van het Cultureelerfgoeddecreet van 24 februari 2017 werden de verschillende instrumenten in het decreet (erkenning, werkingssubsidies, projectsubsidies) geëvalueerd. Een aantal verbeterpunten die voortkwamen uit die evaluaties vereisen een aanpassing van het decreet. In de beleidsnota Cultuur 2019-2024 is daarom een optimalisatie voorzien van het decreet.

De evaluaties bevestigen dat het Cultureelerfgoeddecreet van 24 februari 2017 een robuuste basis biedt voor een kwalitatieve beoordeling voor alle types werkingen. De inhoudelijke krachtlijnen van het decreet blijven dan ook gelden. Bij de optimalisatie van het decreet ligt de focus op het verbeteren van de procedures en het verminderen van de planlast. Op basis van de evaluaties en contacten met de sector is er voor een beperkt aantal punten daarnaast noodzaak tot inhoudelijke herziening.

Binnen het beleidsdomein Cultuur loopt er een traject voor de 'herijking' van de cultuurdecreten. Het is daarbij de bedoeling om de cultuurdecreten meer op elkaar af te stemmen, onder meer op het vlak van terminologie en procedures. Bij de optimalisatie komt dat ook aan bod.

3. Wijzigingen van het decreet

De voornaamste aanpassingen van het decreet zijn:

- Voor de '**eigen instellingen**', waar de Vlaamse overheid de inrichtende macht is, wordt de ondersteuning beter afgestemd op de noden van die instellingen. Er wordt een afzonderlijke ondersteuningsmethodiek ontwikkeld die meer rekening houdt met de bijzondere band die deze instellingen met de Vlaamse overheid hebben, en de nood aan meer continue afstemming en opvolging die daaruit volgt.
- De **procedure voor de aanduiding van cultureel-erfgoedinstellingen** wordt nader bepaald, zodat die gelijkaardig verloopt aan de aanduiding van de kunsteninstellingen. Dat betekent dat er een voorafgaande selectie van de organisaties zal gebeuren die deze aanduiding kunnen aanvragen. Hierna volgt een toetsing door een beoordelingscommissie. Analoog zoals in het Kunstendecreet is het de bedoeling om de aanduiding te doen buiten de structurele ronde.
Een aanduiding als cultureel-erfgoedinstelling impliceert een lange-termijnverbintenis tussen de instelling en de Vlaamse overheid. De aangepaste procedure moet een duidelijker kader bieden voor de instellingen. Daarnaast moet de aangepaste procedure de aanduiding op basis van een onderbouwde langetermijnvisie bevorderen.
- De landelijke en bovenlokale **indeling** van collectiebeherende organisaties wordt van **onbepaalde duur**. Uit de evaluatie blijkt dat de huidige procedure, waarbij een indeling elke vijf jaar getoetst wordt, arbeidsintensief en tijdrovend is, terwijl het resultaat in de ruime meerderheid van de gevallen neerkomt op de bevestiging van het bestaande indelingsniveau. De indeling wordt daarom permanent gemaakt, gekoppeld aan een evaluatiesysteem.
- De **subsidieplafonds** voor de bovenlokaal ingedeelde collectiebeherende organisaties **verdwijnen**. Deze maatregel biedt zuurstof aan collectiebeherende organisaties waar er geen inrichtende macht is die de werking ondersteunt en die het daardoor moeilijk hebben om een gezonde financieringsbasis op te bouwen.
- De **voorwaarde** voor werkingssubsidies dat er een **afzonderlijke cultureel-erfgoedwerking** moet zijn, die geen onderdeel is van een andere werking die uitgevoerd wordt binnen dezelfde organisatie, **vervalt**. Organisaties waar de cultureel-erfgoedwerking onderdeel is van een bredere kerntaak – bijvoorbeeld stadsarchieven of universiteitsbibliotheken – komen daardoor in aanmerking voor werkingssubsidies. Er wordt tegelijk ook vastgehouden aan het principe dat de verantwoordelijkheid voor de eigen collectie in hoofdzaak onder de bredere kerntaak blijft vallen. Voor deze groep van organisaties zal het daarom gaan om een aanvullende werkingssubsidie.
- Het wordt opnieuw **mogelijk om** via het decreet **cultureel-erfgoedtijdschriften structureel te ondersteunen**.

- De **beleidsperiode van het steunpunt** valt één jaar voor de erfgoedronde. Voor het steunpunt is het immers moeilijk om de sector te ondersteunen bij de opmaak van hun aanvragen en tegelijk de eigen aanvraag op te maken.
- De **projectsubsidies worden verbreed**. Collectiebeherende organisaties die erkend zijn of een werking hebben op bovenlokaal niveau, en dienstverlenende organisaties met een werking op bovenlokaal niveau zullen subsidies kunnen aanvragen voor bovenlokale projecten. Deze uitbreiding is bedoeld om kansen te bieden voor bovenlokale cultureel-erfgoedprojecten die niet terecht kunnen bij het Bovenlokaal Cultuurdecreet.
- Waar relevant gebeurt er een **optimalisatie van de voorwaarden en criteria**. De criteria zullen ook vereenvoudigd worden om dubbele beoordeling te vermijden. Specifiek voor het thema 'goed bestuur' zal er een afstemming gebeuren met de nieuwe Bestuurscode Cultuur. Het is de bedoeling om de optimalisatie van de voorwaarden en criteria verder door te voeren bij de opmaak van het uitvoeringsbesluit en daarbij de procedure te vereenvoudigen.
De formulering wordt ook **afgestemd met de andere cultuurdecreten**. Eén van de wijzigingen is daarbij dat de term 'regionaal' wordt vervangen door de term 'bovenlokaal'. Er wordt een andere term gebruikt voor een initiatief dat het lokale niveau overstijgt, maar de invulling ervan binnen dit decreet blijft hetzelfde.

B. Inhoud

B.1. Probleemstelling en omgevingsanalyse

4. Cultureel-erfgoedbeleid als gedeelde verantwoordelijkheid

Cultureel erfgoed is een 'gemeen' goed. Cultureel-erfgoedwerking is een gemeenschappelijke verantwoordelijkheid. In Vlaanderen nemen diverse overheden verantwoordelijkheden voor het erfgoedbeleid. Ze investeren in cultureel-erfgoedwerking en leggen eigen accenten. Een belangrijk uitgangspunt in het cultureel-erfgoedbeleid dat de afgelopen decennia werd ontwikkeld, is de complementariteit met andere bestuursniveaus. De taken die de verschillende overheidsniveaus op zich namen, waren de voorbije jaren aan bestuurlijke hervormingen onderhevig. Met de afslanking van de provincies werd het complementaire beleid grondig hertekend. Het aanpassen van het beleid aan dergelijke bestuurswijzigingen vraagt tijd. De huidige bestuurlijke bewegingen betekenen een heroriëntering van de rol van de Vlaamse overheid én van de relatie met andere besturen.

Steden en gemeenten zijn van oudsher belangrijk binnen het erfgoedbeleid, als eigenaars van belangrijke collecties en als inrichtende macht, oprichter of beheerder van de meeste collectiebeherende organisaties in Vlaanderen. Voor vele musea, culturele archiefinstellingen en erfgoedbibliotheken dragen zij de hoofdverantwoordelijkheid en voorzien ze aanzienlijke middelen. Tegelijkertijd investeren steden en gemeenten op het lokaal niveau in initiatieven, verenigingen en vrijwilligers die zich inzetten voor erfgoed. Vanuit het opnemen van een dienstverlenende rol op bovenlokaal niveau ontwikkelen vele steden en gemeenten, als stad of vanuit een intergemeentelijke samenwerking, een bovenlokaal cultureel-erfgoedbeleid. De VGC neemt een rol op voor het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad.

Ook de federale overheid heeft een aantal bevoegdheden met belangrijke weerslag op de cultureel-erfgoedsector, zoals de aanpak van de coronacrisis, de socio-economische positie van de cultuurwerkers en de vernieuwde federale bewakingswet.

Daarnaast zijn er internationale kaders en conventies die impact hebben op zowel het beleid als het instrumentarium van de Vlaamse overheid. De Vlaamse overheid baseert zich op internationale referentiekaders voor het vormgeven van haar cultureel-erfgoedbeleid. Het gaat om internationale normen en standaarden, maar nog belangrijker zijn de internationale verdragen en beleidskaders. Geratificeerde verdragen houden ook verplichtingen in voor de Vlaamse overheid. De conceptnota *Naar een duurzame cultureel-erfgoedwerking in Vlaanderen. Een langetermijnvisie voor cultureel erfgoed en cultureel-erfgoedwerking in Vlaanderen* (maart 2016) geeft een overzicht van de belangrijkste verdragen, conventies en richtlijnen die tot stand kwamen vanuit UNESCO, de Raad van Europa en de Europese Unie.

Cultureel-erfgoedbeleid is ook onderdeel van een breder cultuurbeleid, wat maakt dat er soms een nauwe verwantschap is met andere culturele sectoren zoals kunsten of sociaal-cultureel werk. Daarnaast is er ook verbondenheid met andere beleidsdomeinen. Cultureel erfgoed en de cultureel-erfgoedsector dragen enerzijds bij tot het uitvoeren van de beleidsdoelstellingen bijvoorbeeld bij Toerisme, Onderwijs, Bestuurszaken, Onroerend Erfgoed, Welzijn, Internationaal Vlaanderen, enzovoort. Cultureel erfgoed is vaak een bron voor deze andere domeinen. Regelgeving en beleid uit andere domeinen en niveaus hebben ook een impact op cultureel erfgoed, cultureel-erfgoedwerking en de sector. Anderzijds houden economische, toeristische, diplomatieke en maatschappelijke doelstellingen best rekening met een kwaliteitsvolle, evenwichtige en duurzame benadering van cultureel erfgoed en cultureel-erfgoedwerking. Het gaat immers vaak om 'de laatste getuigen': wil de samenleving haar erfgoed blijvend kunnen inzetten in diverse domeinen en uitputting tegengaan, dan moet de omgang met cultureel erfgoed duurzaam zijn. Daarvoor moet vanuit alle maatschappelijke domeinen aandacht zijn.

Het Vlaamse cultureel-erfgoedbeleid staat dus niet op zichzelf. De relatie met de andere sectoren, beleidsdomeinen en instrumenten, en de respectieve verantwoordelijkheden moeten op een doordachte manier vorm krijgen.

5. Rol van de Vlaamse overheid in het Cultureel-erfgoedbeleid

Om een kwalitatieve cultureel-erfgoedwerking en de beschikbaarheid van het cultureel erfgoed voor de samenleving te garanderen, voert de Vlaamse overheid een duurzaam en dynamisch beleid waarbij ze investeert in cultureel erfgoed en cultureel-erfgoedwerking.

Ze voorziet daarom in wettelijke kaders en instrumenten die het mogelijk maken dat in Vlaanderen cultureel erfgoed vandaag een plaats en betekenis heeft in en voor de samenleving, én kan doorgegeven worden aan de volgende generaties. Daarmee komt ze ook tegemoet aan een aantal internationale verplichtingen en verantwoordelijkheden, en verwachtingen van haar stakeholders.

De Vlaamse overheid stuurt aan op een verdere professionalisering, op een kwalitatief behoud en beheer van collecties, op het beschermen van cultuurgoederen van uitzonderlijk belang, op het borgen van immaterieel erfgoed, op samenwerking en expertisedeling, op een brede participatie en publiekswerking, op het betrekken van de samenleving en cultureel-

erfgoedgemeenschappen bij cultureel erfgoed en cultureel-erfgoedwerking en op internationale uitstraling, samenwerking en netwerking.

Via een faciliterend beleid creëert de Vlaamse overheid de mogelijkheden en schept ze de kaders om een toekomstgerichte én vernieuwende cultureel-erfgoedwerking mogelijk te maken. Ze ondersteunt daarom een cultureel-erfgoednetwerk van musea, culturele archiefinstellingen, erfgoedbibliotheken, dienstverlenende organisaties, erfgoedgemeenschappen, enzovoort. De Vlaamse overheid werkt in samenspraak met de cultureel-erfgoedsector, de steden en gemeenten en andere beleidsvelden en betrokkenen een aanpak uit om de uitbouw van dat netwerk verder vorm te geven.

Het Vlaamse beleid ent zich op internationale beleidskaders en treedt op als internationale makelaar. Vlaanderen werkt mee aan en houdt rekening met internationale organisaties en beleidskaders zoals EU, Raad van Europa en UNESCO die meer en meer (aspecten van) het cultuurbeleid beïnvloeden. Ook de Agenda 2030 van de Verenigde Naties en de daaruit voortvloeiende duurzame ontwikkelingsdoelstellingen hebben een impact. Daarnaast biedt de Vlaamse overheid de cultureel-erfgoedsector mogelijkheden om zichzelf en het cultureel erfgoed internationaal te profileren inzake cultureel-erfgoedwerking, met het oog op duurzame samenwerking en uitwisseling.

Tot slot neemt de Vlaamse overheid de rol van moderator en regisseur op zich. Ze bewaakt dat de beleidslijnen kwaliteitsvol ingevuld worden en dat de instrumenten het gewenste effect bereiken. Waar nodig grijpt ze in om het instrumentarium te evalueren en bij te stellen.

Het beleid en bijhorend instrumentarium zetten in op 4 taken:

Beschermen

Beschermen omvat het identificeren van cultureel erfgoed met uitzonderlijke betekenis en het nemen van gerichte maatregelen om dat te bewaren en te behouden. Dit gebeurt in hoofdzaak via het Topstukkendecreet. Aansluitend staat de Vlaamse Gemeenschap ook in voor het uitvoeren van de EU-richtlijn die een vergunningsplicht oplegt voor het buiten de EU brengen van bepaalde categorieën van cultuurgoederen.

Borgen

Borgen is het actief in stand houden, laten evolueren, en doorgeven aan volgende generaties van immaterieel erfgoed. Dit gebeurt door cultureel-erfgoedgemeenschappen zelf, de beoefenaars of dragers van immaterieel erfgoed. Sinds 2010 voert de Vlaamse overheid een actief immaterieel-erfgoedbeleid. De visienota 'Een beleid voor het borgen van immaterieel cultureel erfgoed in Vlaanderen' uit 2010 zette de krijtlijnen uit voor de uitbouw van een vernieuwend beleid, gestoeld op de UNESCO-Conventie 2003 voor het borgen van immaterieel cultureel erfgoed. Momenteel loopt een traject voor het actualiseren van de tekst. Het actualiseringstraject loopt en wordt begin 2022 afgerond. Instrumenten binnen het immaterieel erfgoedbeleid zijn de Inventaris Vlaanderen, het Register en het platform immaterieelerfgoed.be.

Ondersteunen

De Vlaamse overheid ondersteunt cultureel-erfgoedactoren en lokale besturen die zich inzetten voor roerend en immaterieel erfgoed. De financiële ondersteuning gebeurt op Vlaams niveau vooral op basis van het Cultureelerfgoeddecreet van 24 februari 2017. Daarnaast wordt ondersteuning gegeven via

impulsreglementen, het Topstukkendecreet, het Memoriaaldecreet en via het instrument van de Erfgoeddatabanken.

Vanuit het bredere cultuurbeleid bieden verschillende instrumenten daarnaast ondersteuning, zoals investeringssubsidies vanuit het cultureel-infrastructuurbeleid, het Bovenlokaal Cultuurdecreet, en de subsidie-oproep 'innovatieve partnerprojecten'.

Beheren

De Vlaamse overheid is zelf ook een actor in het veld: via het inrichten van musea en archieven, en het beheer (incl. verwerving) van de Collectie Vlaamse Gemeenschap.

Het voorliggend ontwerp van decreet geeft dus in hoofdzaak invulling aan de taak 'ondersteunen'.

6. Historiek van cultureel-erfgoedbeleid en -instrumenten van de Vlaamse overheid

vanuit de diverse deelsectoren en geïnspireerd door internationale kaders en voorbeelden ontwikkelde het cultureel-erfgoedbeleid van de Vlaamse overheid zich gaandeweg aan de hand van opeenvolgende decreten en flankerende maatregelen.

Zowel in de Conceptnota van 2016 als in vorige memories van toelichting bij de diverse decreten, wordt dieper ingegaan op de beleidsontwikkelingen en accenten bij de verschillende instrumenten.

Samenvattend gaat het voor de ondersteuning door de Vlaamse overheid van cultureel-erfgoedwerking en cultureel-erfgoedorganisaties in Vlaanderen, om de volgende 'voorlopers' van het dit ontwerp van decreet:

- het Museumdecreet van 1998;
- het Decreet op de Volkscultuur van 1998;
- het Reglement voor erfgoedconvenants van 2000;
- het Archiefdecreet van 2002;
- het Erfgoeddecreet van 2004;
- het Cultureel-erfgoeddecreet van 2008;
- het Cultureel-erfgoeddecreet van 2012;
- het Cultureelerfgoeddecreet van 24 februari 2017.

De Kaderconventie van de Raad van Europa over de Waarde van Cultureel Erfgoed voor de Samenleving (Faro, 2005), de Conventie voor de bescherming en de promotie van de diversiteit van culturele uitingen (UNESCO, 2005) en de Conventie voor het borgen van het immaterieel cultureel erfgoed (UNESCO, 2003) vormen de voornaamste internationale kaders voor de krachtlijnen van de cultureel-erfgoeddecreten sinds 2008 (zie verder).

Onder impuls van Europese regelgeving en internationale tendensen nam Vlaanderen actie inzake het behouden en beschermen van cultuurgoederen van uitzonderlijke waarde of belang voor de Vlaamse Gemeenschap. Het Topstukkendecreet is sinds 2003 van kracht.

In 2006 ratificeerde België de UNESCO-conventie van 2003 voor de Borging van Immaterieel Erfgoed. In 2010 werd de 'Visienota immaterieel cultureel erfgoed' voorgesteld. Cultureel-erfgoedorganisaties die erfgoedgemeenschappen ondersteunen en begeleiden bij de borging van hun immaterieel erfgoed, worden

via het Cultureelerfgoeddecreet van 24 februari 2017 ondersteund. Momenteel wordt de actualisering van het immaterieel-erfgoedbeleid voorbereid.

7. Internationale kaders

De Vlaamse overheid laat zich in haar beleid inspireren door internationale ontwikkelingen en referentiekaders. Geratificeerde verdragen houden ook verplichtingen in voor de Vlaamse overheid. Specifiek voor dit ontwerp van decreet zijn de volgende conventies de belangrijkste richtinggevende kaders, waaruit bepaalde onderdelen vertaald zijn naar Vlaanderen:

- de Kaderconventie van de Raad van Europa over de Waarde van Cultureel Erfgoed voor de Samenleving (Faro, 2005);
- de Conventie voor de bescherming en de promotie van de diversiteit van culturele uitingen (UNESCO, 2005, geratificeerd door België op 19 juli 2013);
- de Conventie voor het borgen van het immaterieel cultureel erfgoed (UNESCO, 2003; aanvaarding van de conventie door België op 24 maart 2006).

Samenvattend gaat het om de volgende grote lijnen:

- het recht op, gebruik van en de toegang tot cultureel erfgoed als 'gemeenschappelijk goed' van en voor de samenleving, met respect voor het duurzaam gebruik van en de variëteit aan erfgoed;
- de reflectie over, de kennisopbouw en de kennisdeling rond cultureel erfgoed en cultureel-erfgoedwerking;
- de plaats en de rol van cultureel erfgoed en cultureel-erfgoedwerking in de samenleving vandaag, en de bijdragen van de samenleving aan en betrokkenheid bij cultureel erfgoed en cultureel-erfgoedwerking;
- het belang van en de gedeelde verantwoordelijkheid voor cultureel-erfgoedwerking voor het doorgeven van cultureel erfgoed aan volgende generaties;
- het belang van cultureel-erfgoedgemeenschappen voor cultureel erfgoed en cultureel-erfgoedwerking;
- het belang van collectiebeherende organisaties voor cultureel-erfgoedwerking;
- het belang van cultureel-erfgoedorganisaties voor cultureel-erfgoedwerking;
- het voorzien in beleid en beleidsinstrumenten ter (financiële) ondersteuning van cultureel-erfgoedgemeenschappen en -organisaties en andere besturen, en de monitoring van dit beleid en de beleidsinstrumenten;
- het belang van samenwerking en netwerking tussen burgers, organisaties en overheden met betrekking tot cultureel-erfgoedwerking;
- het cultureel erfgoed een plaats geven in het digitale tijdperk en de cultureel-erfgoedwerking vorm geven in het digitale tijdperk;
- het stimuleren van duurzaamheid en maatschappelijke en culturele diversiteit;
- het bevorderen van internationale samenwerking, uitwisseling en promotie.

Het geven van een kwaliteitslabel aan collectiebeherende organisaties bouwt eveneens voort op internationale deontologische kaders en ethische codes (onder andere ICOM, IFLA, ICA, de UNESCO-principes voor het borgen van ICE).

8. Relatie met het onroerend erfgoedbeleid van de Vlaamse overheid

Erfgoed neemt verschillende vormen aan, zowel tastbaar (bijvoorbeeld monumenten, landschappen, objecten) als niet tastbaar (bijvoorbeeld talen, kennis, muziek). Het is een containerbegrip, waarbij in Vlaanderen roerend en immaterieel erfgoed als 'cultureel erfgoed' wordt geduid, terwijl monumenten, landschappen en archeologie onder de noemer 'onroerend erfgoed' vallen. Het omvat bijvoorbeeld zowel museumobjecten, archivalische documenten, tradities en gebruiken als monumenten, archeologische sites en landschappen.

Door opeenvolgende staatshervormingen in de jaren '70 en '80 van de 20ste eeuw werden zowel de gemeenschappen als de gewesten in België bevoegd voor erfgoedbeleid. Op Vlaams niveau leidde dit tot een bestuurlijk onderscheid tussen gewest- en gemeenschapsmaterie. Het onroerend erfgoedbeleid van het Vlaamse Gewest maakt momenteel deel uit van het ruimtelijk beleid van de Vlaamse overheid en is ondergebracht in het beleidsdomein Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed (RWO). Het cultureel-erfgoedbeleid van de Vlaamse Gemeenschap is onderdeel van het cultuurbeleid van de Vlaamse overheid dat binnen het beleidsdomein CJM werd ondergebracht.

Twee ministers en hun administraties zijn bijgevolg bevoegd voor de uitvoering van het erfgoedbeleid van de Vlaamse overheid. Op het lokale bestuursniveau en in de erfgoedpraktijk bestaat dit onderscheid minder.

Niettegenstaande deze opsplitsing zijn er veel raakvlakken tussen het onroerend-erfgoedbeleid en het cultureel-erfgoedbeleid. Daarom blijft afstemming tussen beide noodzakelijk. Meer specifiek gaat het over de wisselwerking en afstemming tussen:

- de organisatie van Erfgoeddag en Open Monumentendag;
- het beleid rond de lokale besturen/intergemeentelijke samenwerkingsverbanden;
- het beleid inzake de bescherming van roerende goederen die integrerend deel uitmaken van een onroerend goed, ingeval het om een topstuk gaat;
- de regierol inzake depotbeleid;
- het internationaal erfgoedbeleid (zoals het Erfgoedlabel, de bescherming van cultuurgoederen in oorlogssituaties, de restitutie van cultuurgoederen);
- over andere specifieke elementen van taakverdeling tussen het cultureel-erfgoedbeleid en het onroerend erfgoedbeleid (bijvoorbeeld varend erfgoed).

B.2. Beleidsmaatregelen en doelstelling

Hieronder wordt puntsgewijs een overzicht gegeven van de belangrijkste krachtlijnen van dit ontwerp van decreet.

9. Cultureel erfgoed en cultureel-erfgoedgemeenschappen: centrale begrippen

Dit ontwerp van decreet omschrijft 'cultureel erfgoed' als 'roerende en immateriële culturele uitingen die gemeenschappelijke betekenissen en waarden krijgen binnen een actueel referentiekader en die worden doorgegeven over generaties heen'. Cultureel erfgoed wordt omschreven als 'roerende en immateriële uitingen', om het te onderscheiden van onroerend erfgoed. Cultureel erfgoed manifesteert zich steeds via een 'drager' of 'uiting'. Bij roerend erfgoed is de drager 'materieel', zoals schilderijen, machines, documenten of boeken. Die materiële drager is evenwel niet noodzakelijk 'vast'. Digitaal of gedigitaliseerd

erfgoed kan bijvoorbeeld doorgaans zonder kwaliteits- of betekenisverlies overgedragen worden op andere dragers. Bij immaterieel erfgoed (tradities, gebruiken, gewoontes ...) is de 'drager' de cultureel-erfgoedgemeenschap zelf, die het erfgoed 'belichaamt' – het levend houdt en doorgeeft.

Het begrip 'erfgoedgemeenschap' werd geïntroduceerd in de Kaderconventie van Faro uit 2005 en werd vervolgens opgenomen in de Cultureel-erfgoeddecreten van 2008 en 2012. Ook in het nieuwe decreet blijft 'cultureel-erfgoedgemeenschap' een centraal begrip.

Cultureel-erfgoedgemeenschappen zijn individuen, groepen en organisaties die een bijzondere waarde hechten aan cultureel erfgoed en dit willen behouden en doorgeven aan toekomstige generaties. Een cultureel-erfgoedgemeenschap gaat over hoe we ons aangetrokken voelen tot of een verwantschap hebben met cultureel erfgoed. Het zegt niets over het bezit/eigenaarschap van het cultureel erfgoed of de professionele band ermee. In brede zin omvatten de erfgoedgemeenschappen iedereen die met cultureel erfgoed in aanraking komt en er geïnteresseerd in is, dus ook het publiek. Wij behoren allemaal, bewust of onbewust, tot één of meerdere cultureel-erfgoedgemeenschappen. Ze zijn niet strikt af te bakenen en hetzelfde erfgoed kan appelleren aan verschillende, al dan niet met elkaar overlappende gemeenschappen.

Cultureel-erfgoedorganisaties die een werkingssubsidie ontvangen op basis van het Cultureelerfgoeddecreet moeten een ondersteunende rol spelen in de erfgoedgemeenschappen waar ze deel van uitmaken. Ze vervullen daarbinnen een ankerfunctie, nemen een voorbeeldrol op en zorgen voor samenhang. Het is onder andere voor het opnemen van deze verantwoordelijkheid dat ze een werkingssubsidie ontvangen. Erfgoedgemeenschappen zijn een centraal begrip in de regelgeving. De essentie is dat de samenleving, en niet enkel de eigenaars of professionele beheerders van erfgoed, betrokken wordt bij de zorg en het doorgeven van erfgoed. Dit vereist voldoende inspraak en participatie.

10. Strategische visienota

Het Cultureelerfgoeddecreet voorziet, naar analogie met het kunstenbeleid, in de opmaak van een strategische visienota over de ondersteuning van cultureel-erfgoedwerking in Vlaanderen. Met de opmaak van een strategische visienota bepaalt de Vlaamse Regering tijdens elke legislatuur, voorafgaand aan een structurele subsidieronde, haar visie met betrekking tot de uitvoering van het Cultureel-erfgoeddecreet. Deze nota is een verdere uitwerking van de beleidsnota Cultuur, houdt rekening met de beleidslijnen van het Regeerakkoord en verenigt de stemmen van de sector, de Vlaamse steden en gemeenten en de VGC. De strategische visienota bepaalt de beleidsprioriteiten en -instrumenten van de Vlaamse minister, bevoegd voor de cultuur.

De strategische visienota focust daarbij op de uitvoering van het Cultureelerfgoeddecreet en biedt een richtinggevend kader voor de beoordeling van de subsidievragen. De visienota zal geen totaalvisie op het beleid voor cultureel erfgoed omvatten. Dat is immers breder dan de ondersteuning van cultureel-erfgoedwerking en omvat onder meer ook bescherming, borging, beheer van collecties, aanvullende financieringsmaatregelen. Dit werd in de Conceptnota 'Naar een duurzame cultureel-erfgoedwerking in Vlaanderen' in een langetermijnvisie beschreven.

11. Complementair beleid met steden en gemeenten en de VGC

Een belangrijk uitgangspunt in het cultureel-erfgoedbeleid dat de afgelopen decennia werd ontwikkeld, is de complementariteit met andere bestuursniveaus. Het decreet regelt de wijze waarop de steden en gemeenten en de VGC betrokken worden bij de uitvoering van het Cultureelerfgoeddecreet van 24 februari 2017 .

Steden en gemeenten worden gehoord na de beoordelingsprocedure over werkingssubsidies aan cultureel-erfgoedorganisaties op hun grondgebied. Daardoor kan bij de beslissing over subsidiëring in het kader van het Cultureelerfgoeddecreet rekening gehouden worden met de evenwichten in het (lokale) cultureel-erfgoedveld. De Vlaamse steden en gemeenten en de VGC krijgen via het overleg met andere woorden de kans om de subsidieaanvragen op het Cultureelerfgoeddecreet in het cultureel-erfgoedbeleid op hun grondgebied te contextualiseren, waardoor de minister een beter geïnformeerde beslissing kan nemen. Daarnaast is voorzien dat de steden en gemeenten en de VGC betrokken worden bij het toekennen van kwaliteitslabels aan collectiebeherende organisaties.

Ook bij het sluiten van een subsidieovereenkomst met de cultureel-erfgoedinstellingen die gevestigd zijn op hun grondgebied, worden steden en gemeenten of de VGC betrokken.

De steden en gemeenten en de VGC kunnen zo hun beleidsintenties kenbaar maken en bovendien worden ze betrokken bij de opmaak van de strategische visienota.

In het kunstenbeleid worden gelijkaardige afspraken met de lokale besturen gemaakt.

Als gevolg van de afslanking van de provincies werd het complementaire beleid hertekend. Vanaf 1 januari 2018 droegen de provincies hun culturele bevoegdheid over en zijn ze niet langer betrokken partij in het cultureel-erfgoedbeleid.

12. Cultureel-erfgoedwerking: functies en rollen

Het Cultureelerfgoeddecreet van 24 februari 2017 introduceerde voor het eerst een gemeenschappelijk begrippenkader voor de verschillende deelsectoren en staat een geïntegreerde benadering van roerend en immaterieel erfgoed voor.

Cultureel-erfgoedwerking is het geheel van taken en processen dat een kwaliteitsvolle zorg voor en omgang met cultureel erfgoed (roerend én immaterieel) garandeert.

Een *functie* is een basistaak in de cultureel-erfgoedwerking. Het decreet benoemt vijf functies die alle geïdentificeerde erfgoedtaken omvatten, met aandacht voor immaterieel erfgoed. De vijf functies zijn: 'herkennen en verzamelen', 'behouden en borgen', 'onderzoeken', 'presenteren en toeleiden' en 'participeren'. Ze vormen in het decreet de basis voor een kwaliteitslabel, de indeling en de subsidiëring van collectiebeherende organisaties, de subsidiëring van een organisatie die de cultureel-erfgoedwerking opneemt voor het immaterieel erfgoed en voor aanvragen van projectsubsidies.

Een *rol* staat voor een dienstverlenende taak of cluster van dienstverlenende taken die uitgevoerd wordt ter ondersteuning van, rechtstreeks of onrechtstreeks, de functies bij andere erfgoedbeheerders of cultureel-erfgoedgemeenschappen. Voor een bepaalde rol, of de coördinatie ervan, kan

een cultureel-erfgoedorganisatie op basis van het decreet een werkingssubsidie ontvangen. Zowel collectiebeherende cultureel-erfgoedorganisaties als afzonderlijke dienstverlenende actoren komen hiervoor in aanmerking. Er zijn rollen mogelijk op bovenlokaal en landelijk niveau.

13. Een kwaliteitslabel voor een collectiebeherende organisatie

Musea, culturele archiefinstellingen en erfgoedbibliotheken komen in aanmerking voor een kwaliteitslabel op basis van een internationale minimumstandaard voor een professionele cultureel-erfgoedwerking. Het erkennen van de kwaliteitsvolle werking bestaat voor musea sinds 1996, met het decreet van 2008 werd dit uitgebreid naar culturele archiefinstellingen en erfgoedbibliotheken. Daarmee schakelt de Vlaamse Gemeenschap zich in, in een internationaal verhaal. Ook in Nederland, Groot-Brittannië, Denemarken en in vele andere Europese landen en regio's bestaat een registratie van kwaliteitsvol werkende musea. Door ook een kwaliteitslabel uit te reiken aan culturele archiefinstellingen¹ en erfgoedbibliotheken neemt de Vlaamse Gemeenschap het voortouw op internationaal vlak.

Het is belangrijk dat de kwaliteit van een werking wordt gemeten en erkend en dat organisaties die aan de standaarden voldoen een kwaliteitslabel krijgen. Het toont aan dat het cultureel erfgoed in goede handen is, dat de organisatie er zorg- en duurzaam mee omspringt omgesprongen; kortom dat de organisaties het erfgoed beheert volgens de regels van de kunst. Het kwaliteitslabel scheidt vertrouwen tegenover derden, zoals andere collectiebeherende organisaties en inhoudelijke partners (bijvoorbeeld schenkers, bruikleengevers, onderzoekers), erfgoedgemeenschappen, het publiek en financiële partners. Het geeft garanties naar de toekomst van het cultureel erfgoed.

Het kwaliteitslabel is losgekoppeld van de subsidiëring. De voorwaarden en de criteria verschillen. Voor het kwaliteitslabel zijn de criteria gebaseerd op een minimumstandaard voor een professionele werking. De criteria voor werkingssubsidies zijn op een 'hogere' niveau geformuleerd, rekening houdend met een hogere professionaliseringsgraad, een grotere reikwijdte en bereik van de werking en de waarde van de collectie.

14. Eigen instellingen: ondersteuningsmethodiek op maat

De instellingen waarvan de Vlaamse overheid de inrichtende macht is ('eigen instellingen') hebben een bijzondere band met de Vlaamse overheid die anders is dan de rest van het veld. Als inrichtende macht is het wenselijk dat de Vlaamse overheid deze instellingen kan aansturen en ondersteunen vanuit een kader dat toelaat om dynamisch in te spelen op de noden en opportuniteiten die zich stellen voor deze instellingen. De nauwere band impliceert ook dat er een nood is aan een regelmatige afstemming en overleg tussen de instellingen en haar inrichtende macht.

Dit valt moeilijk te combineren met de procedures van een decreet waarbij er gewerkt wordt met vaste beleidsperiodes en vaste indiendata. De eigen instellingen krijgen daarom wel een plaats in het Cultureel-erfgoeddecreet, maar tegelijk wordt er voorzien dat deze buiten de voorziene procedure vallen voor hun structurele ondersteuning.

¹ Archiefinstellingen kunnen voor hun cultureel-erfgoedwerking een kwaliteitslabel ontvangen. Op het bestuurlijk-administratieve archiefbeheer in de openbare sector is het Vlaamse Archiefdecreet van toepassing.

Voor de eigen instellen zal er een ondersteuningsmethodiek op maat ontwikkeld worden. Bij de ontwikkeling van deze methodiek op maat is het enerzijds de bedoeling om deze in te bedden binnen de bestaande instrumenten en regelgeving die reeds bestaan voor de ondersteuning van deze instellingen (jaarlijkse begrotingsopmaak, Vlaamse Codex overheidsfinanciën). Anderzijds is het ook de bedoeling om een meerjarig perspectief te bieden, waarbij er een duidelijke band gelegd wordt tussen de eigen instellingen en de rest van het cultureel-erfgoedveld. Dit kan bijvoorbeeld door te werken met meerjarige beleidsplannen die geadviseerd worden door experts uit het cultureel-erfgoedveld, analoog zoals ook gebeurt voor de werkingssubsidies.

15. De uitbouw van een groep van cultureel-erfgoedinstellingen

Een aantal collectiebeherende cultureel-erfgoedorganisaties met een kwaliteitsvolle werking en collectie, met een uitstraling, schaalgrootte, bereik en relevantie op landelijk en internationaal niveau, kunnen sinds het decreet van 2017 aangeduid worden als 'cultureel-erfgoedinstellingen'. De Vlaamse overheid wil voor die 'cultureel-erfgoedinstellingen' een grotere verantwoordelijkheid nemen en daarmee een lange termijn relatie opbouwen. Er moet goed nagedacht worden met welke organisaties de Vlaamse overheid een dergelijke band aangaat. Het decreet voorziet daarom een selectie die toelaat vanuit een duidelijke en onderbouwde visie aan te geven welke instellingen in aanmerking komen.

De aanduiding brengt ook extra verwachtingen met zich mee voor de instellingen: de organisaties brengen de uitvoering van hun basistaken op een excellent niveau, ze nemen een verantwoordelijkheid op naar de maatschappij en het veld, ze spelen actief in op nieuwe ontwikkelingen en uitdagingen in de samenleving en ze hebben een voorbeeldrol inzake goed bestuur, samenwerking en expertisedeling.

Met de uitbouw van een groep van cultureel-erfgoedinstellingen wordt het cultureel-erfgoedveld versterkt met een aantal duurzame collectiebeherende organisaties die – binnen een internationale context – een bijzondere rol opnemen. Hiermee treedt het cultureel-erfgoedbeleid in het spoor van het kunstenbeleid, waar met het Kunstendecreet van 2013 'kunstinstellingen' worden erkend.

De aanduiding als 'cultureel-erfgoedinstelling' geldt voor onbepaalde duur. De werkingssubsidie aan deze cultureel-erfgoedinstellingen wordt niet in vraag gesteld, enkel de hoogte van het bedrag wordt vijfjaarlijks herbekeken.

16. Brede veld: werkingssubsidies voor cultureel-erfgoedwerking op basis van functies

Landelijke en regionale indeling en subsidiëring van collectiebeherende organisaties

Naast een beperkte groep grote 'cultureel-erfgoedinstellingen' (zie 4.6), blijft de Vlaamse overheid verantwoordelijkheid nemen voor het 'brede veld', een ruime groep van collectiebeherende cultureel-erfgoedorganisaties.

Met de afslanking van de provincies naar de Vlaamse overheid, naast de landelijk ingedeelde, opnieuw de verantwoordelijkheid voor bovenlokaal ingedeelde collectiebeherende organisaties. Het provinciale ondersteuningsbeleid voor musea en archiefinstellingen werd daarom geïntegreerd in het Cultureelerfgoeddecreet vanaf 2018.

De vijf functies vormen de basis voor landelijke of regionale indeling en subsidiëring. De criteria, die in het uitvoeringsbesluit bij het decreet nader

worden bepaald, maken een onderscheid tussen landelijke en regionale indeling. In beide gevallen wordt een grotere professionalisering beoogd.

Vanaf het Cultureelerfgoeddecreet van 24 februari 2017 werd de mogelijkheid voorzien tot indeling en subsidiëring van erfgoedbibliotheken. Dat kwam tegemoet aan de vraag van de deelsector.

De ondersteuning van collectiebeherende organisaties is gekoppeld aan een systeem van indeling, dat duidt op de schaalgrootte en het bereik van de organisatie (landelijk of bovenlokaal). Ook een aanduiding als cultureel-erfgoedinstelling is een vorm van indeling omdat dit een internationale werking impliceert. Met dit ontwerp van decreet wordt de indeling van onbepaalde duur (in het Cultureel-erfgoeddecreet van 24 februari geldt een indeling voor een beleidsperiode waardoor deze om de 5 jaar opnieuw aangevraagd moet worden).

In het ontwerp van decreet werd de term 'regionaal' vervangen door de term 'bovenlokaal'. Hiermee wordt er over de cultuurdecreten heen een gelijkaardige term gebruikt voor initiatieven die het lokale niveau overstijgen. Deze aanpassing kwam er ook op vraag van de SARC. Er wordt een andere term gebruikt, maar de invulling ervan blijft binnen dit decreet hetzelfde. De verwachtingen die bijvoorbeeld in dit ontwerp gesteld worden aan bovenlokale musea blijven dus dezelfde als de verwachtingen die gesteld worden aan regionaal ingedeelde musea in het Cultureelerfgoeddecreet van 24 februari 2017.

Periodieke cultureel-erfgoedpublicaties

Periodieke cultureel-erfgoedpublicaties krijgen opnieuw een plaats in het decreet, nadat zij uit het Cultureelerfgoeddecreet van 24 februari 2017 geschrapt werden omwille van de intentie om een geïntegreerd tijdschriftenbeleid te ontwikkelen. Dergelijke publicaties zetten in hoofdzaak in op de functie 'presenteren en toeleiden'.

De voorwaarden en criteria voor de publicaties die bepaald werden voor deze subsidielijn zijn gebaseerd op het Cultureel-erfgoeddecreet van 2012.

17. Brede veld: Subsidiëring van een landelijke organisatie die de cultureel-erfgoedwerking opneemt voor het immaterieel erfgoed

De specifieke zorg voor en omgang met immaterieel erfgoed kreeg een volwaardige plek vanaf het Cultureelerfgoeddecreet van 24 februari 2017. Collectiebeherende organisaties nemen, indien relevant, de functies voor immaterieel erfgoed op vanuit hun collectieprofiel. Daarnaast blijft de nood aan een organisatie op landelijk niveau die de cultureel-erfgoedwerking opneemt voor immaterieel erfgoed in (minstens) de vijf domeinen zoals opgenomen in de UNESCO-conventie 2003:

- verhalen en taalvariëaties;
- immaterieel cultureel erfgoed binnen het kunstenveld;
- sociale praktijken, rituelen en feesten;
- kennis over en praktijken verbonden met de natuur en het universum;
- kennis verbonden met ambachten en vakmanschap.

Deze organisatie bewaakt en begeleidt cultureel-erfgoedorganisaties maar vooral ook erfgoedgemeenschappen. Ze beheert het immaterieel-erfgoedplatform en voert een duurzaam herkenning- en borgingsbeleid in samenspraak met erfgoedgemeenschappen en cultureel-erfgoedorganisaties. Tegelijk zet ze ook in op sensibilisering voor immaterieel erfgoed, op kennisdeling, opvolging en ontwikkeling van methodieken en praktijken, en op samenwerking en netwerking in Vlaanderen en internationaal.

18. Brede veld: werkingssubsidies voor cultureel-erfgoedwerking: dienstverlenende rollen

De nood aan gespecialiseerde erfgoedexpertise en ondersteuning is zowel binnen als buiten het cultureel-erfgoedveld nog steeds groot; uitdagingen en eisen inzake cultureel-erfgoedwerking overstijgen vaak ook de kennis en mogelijkheden van individuele organisaties en erfgoedbeheerders die erfgoedzorg niet als kerntaak hebben. Het tot stand brengen van een netwerk van cultureel-erfgoedorganisaties en erfgoedgemeenschappen, waarbij (internationale) expertise wordt ontwikkeld, uitgewisseld en gedeeld, blijft dan ook een belangrijke doelstelling van het beleid.

Het steunpunt

Het steunpunt is de belangrijkste dienstverlenende organisatie voor het cultureel-erfgoedveld. Het ontplooit een overkoepelende werking en opereert als draaischijf en makelaar. Het steunpunt is de expertisehub bij uitstek naar de sector en naar de overheid. Van het steunpunt wordt ook een afstemming verwacht ten opzichte van de andere dienstverlenende rollen.

In 2018 liep er een 'oefening bovenbouw' waarbij de taakstelling van de culturele steunpunten op elkaar werden afgestemd. Dat resulteerde onder meer in een gelijke formulering van de kerntaken (praktijkondersteuning, praktijkontwikkeling, beeldvorming en promotie, platform).

Subsidiëring van landelijke dienstverlening

In het Cultureelerfgoeddecreet kunnen organisaties die inzetten op dienstverlening ondersteund worden via de subsidiëring van dienstverlenende rollen van cultureel-erfgoedorganisaties op landelijk niveau.

Een *dienstverlenende rol* komt in aanmerking voor werkingssubsidies als het belang en de noden van de erfgoedbeheerders of cultureel-erfgoedgemeenschappen waarop de dienstverlening gericht is, verantwoord wordt. Het gaat om complexe of grootschalige erfgoednoden die de draagkracht van individuele organisaties overstijgen en waarvoor diverse vormen van kennis, expertise, en infrastructuur moeten worden samengebracht. Het uitgangspunt bij het bepalen of een dienstverlenende organisatie wordt gesubsidieerd is steeds de volledige sectortekening.

Indien de rol wordt opgenomen door *een landelijk of bovenlokaal ingedeelde collectiebeherende organisatie* is die gelinkt aan de aanwezige competenties en expertise in de organisatie. Het betekent wel dat de dienstverlenende rol de reguliere werking overstijgt, dat de collectiebeherende organisatie moet beschikken over een afzonderlijke cel (met personeel) die instaat voor het uitvoeren van de rol en dat de dienstverlening gericht is naar het brede veld: zowel naar cultureel-erfgoedorganisaties als naar organisaties die erfgoed niet als kerntaak hebben.

Als de rol wordt opgenomen door een afzonderlijke dienstverlenende organisatie kiest de Vlaamse overheid bewust voor organisaties die een voldoende schaalgrootte hebben, dat om versnippering van dienstverlening en versplintering in kleinere niches tegen te gaan. De inschatting gebeurt in verhouding tot de aanwezige noden in het globale cultureel-erfgoedveld en rekening houdend met het bestaande referentiekader van cultureel-erfgoedorganisaties.

Het opnemen van een dienstverlenende rol op landelijk niveau gebeurt bij voorkeur in een netwerk met verschillende actoren. De organisatie moet met andere woorden oog hebben voor verwante kennis en aanbod (bijvoorbeeld van infrastructuur) die aanwezig is bij andere spelers binnen en buiten het cultureel-erfgoedveld. Fusies en samenwerking (al dan niet structureel) tussen

dienstverlenende en collectiebeherende organisaties worden aangemoedigd. Dit zorgt voor meer slagkrachtige werkingen.

Subsidiëring van besturen voor bovenlokale dienstverlening

Sinds 2000 sluit de Vlaamse Gemeenschap cultureel-erfgoedconvenants met lokale besturen en de VGC om het ontwikkelen van een lokaal cultureel-erfgoedbeleid te stimuleren. De nadruk lag steeds op de zorg voor en omgang met cultureel erfgoed dat niet in professionele bewaarinstellingen is ondergebracht. In een latere fase werd gewerkt aan verdieping en verbreding. Het gaat sinds 2009 zowel over het subsidiëren van de werking van een cultureel-erfgoedcel als over het versterken van het cultureel-erfgoedbeleid van lokale besturen en van de VGC. Dit instrument heeft sterk bijgedragen tot het vergroten van het maatschappelijke en politieke draagvlak voor het cultureel erfgoed.

De subsidie aan intergemeentelijke samenwerkingsverbanden en de VGC wordt toegekend voor het opnemen van een dienstverlenende rol op bovenlokaal niveau, ter ondersteuning van erfgoedbeheerders en erfgoedgemeenschappen, met betrekking tot de zorg voor en omgang met cultureel erfgoed. De focus wordt gelegd op cultureel erfgoed en op de ondersteuning van cultureel-erfgoedwerking op het grondgebied.

De aanvraag van een werkingssubsidie vertrekt van afgebakende en aantoonbare erfgoednaden waarop gedurende de duur van het convenant en vanuit een netwerk van actoren wordt ingezet. Het opzet is dat het aanwezige cultureel erfgoed aan het einde van een traject met de nodige erfgoedzorg en publieksgerichte werking aandacht heeft gekregen, en dat het resultaat duurzaam wordt verankerd. Samenwerking met collectiebeherende organisaties is belangrijk. Voor de uitvoering is een erfgoedcel de initiërende, coördinerende en uitvoerende actor.

De ondersteuning aan de vijf kunststeden voor het opnemen van de bovenlokale dienstverlening kan door een uitbreiding naar een intergemeentelijk samenwerkingsverband of via delegatie aan een collectiebeherende organisatie op het grondgebied van de stad (waarbij de werking van de erfgoedcel wordt ingebed in een collectiebeherende organisatie).

19. Eengemaakte indiendatum voor werkingssubsidies

De Cultureel-erfgoeddecreten van 2008 en 2012 hanteerden verschillende beleidsperiodes voor de subsidiëring van landelijke cultureel-erfgoedorganisaties. Het Cultureel-erfgoeddecreet van 24 februari 2017 voorzag voor het eerst een eengemaakte indiendatum voor aanvragen voor werkingssubsidies aan collectiebeherende cultureel-erfgoedorganisaties voor het uitvoeren van de functies (landelijk en bovenlokaal), voor een cultureel-erfgoedorganisatie die de cultureel-erfgoedwerking opneemt voor het immaterieel erfgoed en voor cultureel-erfgoedorganisaties voor dienstverlenende rollen op landelijk niveau. Op die manier worden de meeste collectiebeherende en dienstverlenende organisaties op eenzelfde moment beoordeeld voor werkingssubsidies voor een nieuwe beleidsperiode. Dit laat een gecoördineerde beslissing toe vanuit een perspectief op het brede cultureel-erfgoedveld.

De beleidsperiode voor de ondersteuning van intergemeentelijke samenwerkingsverbanden voor bovenlokale dienstverlening vormt daar een uitzondering op: die beleidsperiode duurt 6 jaar en wordt gekoppeld aan de legislatuur van de steden en gemeenten. Dat laat nieuw verkozen lokale besturen toe om in het eerste werkjaar te beslissen over een intergemeentelijk

samenwerkingsverband en de oprichting of aanpassing van een projectvereniging. De aanvraag wordt ingediend in het daaropvolgende jaar. De beleidsperiode voor het cultureel-erfgoedconvenant met de VGC blijft de legislatuur van het Vlaams Parlement volgen.

Voor het steunpunt wordt een afwijkende beleidsperiode voorzien die één jaar valt voor de structurele ronde. Het steunpunt moet de sector ondersteunen bij de opmaak van hun aanvragen. Dat valt moeilijk te combineren met een traject waarbij het steunpunt haar eigen aanvraag moet opmaken.

20. Dynamische ruimte: projectmatige ondersteuning

Met de projectsubsidies wil de Vlaamse Gemeenschap een dynamische cultureel-erfgoedwerking stimuleren door tijdelijke projecten mogelijk te maken of te versterken. Projectsubsidies kunnen in het nieuwe decreet aangevraagd worden voor:

- cultureel-erfgoedprojecten die inzetten op één of meer aspecten van cultureel-erfgoedwerking;
- projectsubsidies voor internationale cultureel-erfgoedprojecten die cofinanciering vereisen;
- tussenkomsten voor internationale uitwisseling met het oog op competentieontwikkeling.

cultureel-erfgoedprojecten: projectsubsidies voor het uitvoeren van functies en rollen

Projectsubsidies zijn mogelijk voor diverse aspecten van cultureel-erfgoedwerking: tentoonstellingen (functie: presenteren en toeleiden), waarderingstrajecten (functie: herkennen en verzamelen), behoud en beheer (functie: behouden en borgen), onderzoek (functie: onderzoeken) en participatieve trajecten (functie participeren). Éénmalige publicaties, vallen onder de functies (functie: presenteren en toeleiden)... Er kunnen projectsubsidies aangevraagd worden voor de voorbereiding van een (nieuwe) dienstverlenende rol, of voor een projectmatige inzet op dienstverlening. De focus ligt op het ontwikkelen en delen van expertise met de sector. Het duurzaam verankeren van de resultaten en het delen van de kennis zijn voor alle projecten van belang.

Enkel projecten die focussen op cultureel-erfgoedwerking en die een uitgesproken landelijke of internationale schaalgrootte, reikwijdte of uitstraling hebben, komen in aanmerking voor subsidiëring. Op dat principe wordt een uitzondering gemaakt voor projecten van spelers die een werking hebben op bovenlokaal niveau, wanneer het project elders niet terecht kan binnen het Vlaamse instrumentarium ter ondersteuning van bovenlokale of regionale culturele projecten. Daarmee wil het decreet inspelen op de lacune dat dergelijke projecten, voor zover het om projecten gaat die enkel inspelen op cultureel-erfgoedwerking, nergens anders terecht kunnen binnen het Vlaamse cultuurbeleid.

Meerjarige projecten zijn mogelijk, maar moeten aangevraagd worden in meerdere fasen. Projectsubsidies worden voor maximum drie fasen, verspreid over meerdere jaren, toegekend. De regelgeving laat niet toe om die in één keer toe te kennen. Er moet voor elke fase een afzonderlijke aanvraag ingediend worden.

Projectsubsidies voor internationale cultureel-erfgoedprojecten die cofinanciering vereisen

Door projectsubsidies te voorzien voor de cofinanciering van een internationaal cultureel-erfgoedproject, stimuleert de Vlaamse Gemeenschap dat cultureel-erfgoedorganisaties in Vlaanderen deelnemen aan dergelijke grootschalige

internationale initiatieven. Dit resulteert tegelijk in extra middelen voor het cultureel-erfgoedveld in Vlaanderen ten gevolge van de inbreng van die internationale instanties.

Tussenkomsten voor internationale uitwisseling

Medewerkers van een gesubsidieerde cultureel-erfgoedorganisatie krijgen via deze subsidielijnen de kans om in het buitenland langdurige werk- en leerervaringen op te doen (stages). Eenmalige/kortstondige deelname aan bijvoorbeeld internationale conferenties of netwerkmomenten zonder actieve bijdrage komen niet in aanmerking. Dit behoort tot de basisverantwoordelijkheid van een werkgever van een gesubsidieerde cultureel-erfgoedorganisaties naar het personeel.

De Vlaamse overheid wil met die tussenkomsten een bijdrage leveren aan de ontwikkeling van de specifieke competenties en het vakmanschap van diverse erfgoedwerkers in de sector (onder andere onderzoekers, curatoren, publiekswerkers, restauratoren). Ze kunnen op de subsidies een beroep doen om te herbronnen, zich in te werken in internationale ontwikkelingen, afstand te nemen van de dagdagelijkse werking en nieuwe inzichten op te doen. En dit door voor een langere periode en in een internationale context ervaringen uit te wisselen en te 'leren op de werkvloer'.

B.3. Het Cultureelerfgoeddecreet in relatie tot de Europese regels inzake staatssteun

21. Europese regels inzake staatssteun

Op Europees niveau gelden regels rond staatssteun. Conform artikel 108, derde lid, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie is daarbij een aanmelding voorzien bij de Europese Commissie van vormen van staatssteun.

In de Mededeling van de Commissie 'betreffende het begrip "staatssteun" in de zin van artikel 107, lid 1, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie' (2016/C 262/01) is hierover het volgende opgenomen.

"2.6. Cultuur en instandhouding van erfgoed, met inbegrip van natuurbehoud.

33. Cultuur is een drager van identiteit, waarden en zingeving die een afspiegeling zijn van en een bepalende invloed hebben op de samenlevingen in de Unie. De sector cultuur en instandhouding van erfgoed bestrijkt een breed scala van doelstellingen en activiteiten, met onder meer musea, archieven, bibliotheken, kunstencentra en cultuurcentra of artistieke of culturele locaties, theaters, operahuizen, concerthallen, archeologische vindplaatsen, monumenten, historische locaties en gebouwen, traditionele gebruiken en ambachten, festivals en tentoonstellingen, maar ook culturele en artistieke educatie. Europa's rijke natuurlijke erfgoed, met inbegrip van het behoud van biodiversiteit, habitats en soorten, biedt verdere waardevolle voordelen voor de samenlevingen in de Unie.

34. Gezien hun bijzondere karakter kunnen bepaalde activiteiten op het gebied van cultuur en instandhouding van cultureel en natuurlijk erfgoed op niet-commerciële wijze worden georganiseerd en dus niet-economisch van aard zijn. Overheidsfinanciering van die activiteiten vormt dan ook mogelijk geen staatssteun. De Commissie is van mening dat overheidsfinanciering van een activiteit op het gebied van cultuur of instandhouding van erfgoed die kosteloos toegankelijk is voor het brede publiek, een zuiver maatschappelijke en culturele doelstelling dient die niet-economisch van aard is. Evenzo doet het feit dat bezoekers van een culturele instelling of deelnemers aan een activiteit op het gebied van cultuur of instandhouding van erfgoed, met inbegrip van natuurbehoud, die openstaat voor het brede publiek, een financiële bijdrage moeten leveren die slechts een fractie van de reële kosten dekt, niet af aan het niet-economische karakter van die activiteit,

omdat die bijdrage niet kan worden beschouwd als een echte vergoeding voor de geleverde dienst.

35. Daarentegen dienen activiteiten op het gebied van cultuur of instandhouding van erfgoed (met inbegrip van natuurbehoud) die overwegend worden bekostigd met bezoekers- of gebruikersvergoedingen of met andere commerciële middelen (bijv. commerciële tentoonstellingen, bioscopen, commerciële muzikuitvoeringen en festivals en kunstacademies die overwegend worden bekostigd met onderwijsgelden) als economisch te worden aangemerkt. Evenzo dienen activiteiten op het gebied van instandhouding van erfgoed of cultuur die uitsluitend ten goede komen aan bepaalde ondernemingen — en niet aan het brede publiek (bijv. de restauratie van een door een particuliere onderneming gebruikt historisch pand) — in de regel als economisch te worden aangemerkt.

36. Bovendien zijn talrijke activiteiten op het gebied van cultuur of instandhouding van erfgoed objectief gezien niet-substitueerbaar (bijv. publiek toegankelijke archieven die unieke documenten bezitten) en valt hierdoor het bestaan van een echte markt uit te sluiten. Volgens de Commissie zouden ook deze activiteiten niet-economisch van aard zijn.

37. In gevallen waarin een entiteit culturele activiteiten of activiteiten op het gebied van instandhouding van erfgoed uitoefent, waarvan sommige niet-economisch zijn in de zin van de punten 34 en 36 en andere economisch, zal de overheidsfinanciering die zij ontvangt alleen in zoverre onder de staatssteunregels vallen als deze de kosten dekt die aan de economische activiteiten verbonden zijn.”

22. Cultureelerfgoeddecreet valt niet onder het toepassingsgebied van staatssteun

Bij toepassing van de principes van de Mededeling van de Commissie op het Cultureelerfgoeddecreet kan er gesteld worden dat de in het decreet voorziene subsidies niet beschouwd kunnen worden als staatssteun:

- Voor de werkingssubsidies ter ondersteuning van de collectiebeherende functies van musea, culturele archieven en erfgoedbibliotheken is dit duidelijk het geval. Het gaat hier om culturele activiteiten die kosteloos of tegen een fractie van de kostprijs toegankelijk zijn voor het grote publiek, zoals vermeld in punt 34 van de Mededeling.
- De werkingssubsidies ter ondersteuning van de dienstverlenende rollen worden toegekend aan organisaties zonder winstoogmerk of aan publiekrechtelijke organisaties. Er bestaat echter een risico/mogelijkheid dat de aangeboden dienstverlening ten gunste komt van specifieke groepen die onder punt 35 van de Mededeling vallen. Een private verzamelaar kan zich bijvoorbeeld tot een dienstverlenende organisatie richten waarbij bepaalde diensten ten gunste komen van een private collectie.

In principe stelt zich hier geen probleem indien er voldaan wordt aan punt 36 en vooral 37 van de Mededeling:

- o Voor diensten die aangeboden worden op het gebied van cultuur of instandhouding van erfgoed die objectief gezien niet-substitueerbaar zijn (bijvoorbeeld publiek toegankelijke archieven die unieke documenten bezitten) stelt er zich sowieso geen probleem. Dit wordt volgens punt 36 van de Mededeling niet beschouwd als staatssteun. De doelgroep van subsidies voor de dienstverlenende rollen bevindt zich hoofdzakelijk in deze categorie. Het doel van de dienstverlening is de ondersteuning van de zorg voor en omgang met cultureel erfgoed.
- o Zoals hierboven aangegeven, is er een mogelijkheid dat diensten ten goede komen aan specifieke groepen die onder punt 34 vallen. Voor de dienstverlening die aangeboden wordt op basis van het huidige Cultureelerfgoeddecreet van 24 februari 2017 werden richtlijnen opgesteld zodat de dienstverlening echter conform is

met de Europese concurrentieregels. Gesubsidieerde organisaties mogen de subsidie daarvoor niet aanwenden. Dat sluit niet uit dat dergelijke vragen voor dienstverlening behandeld worden, maar in dergelijke gevallen moet de volledige kost (zowel de variabele kosten zoals personeelsuitgaven als de vaste overheadkosten) doorgerekend worden. In het nieuwe Cultureelerfgoeddecreet zullen deze principes verder toegepast worden. Bijgevolg kan, conform punt 37 van de Mededeling, geconcludeerd worden dat de subsidies voor dienstverlenende rollen niet als staatssteun beschouwd dienen te worden.

Omdat de subsidies in het Cultureelerfgoeddecreet niet als staatssteun beschouwd kunnen worden, is een aanmelding bij de Europese Commissie dan ook niet vereist.

C. Implementatie

23. Maatschappelijke impact

De maatschappelijke impact is gunstig. Dit ontwerp van decreet stimuleert op verschillende manieren de zorg voor en omgang met cultureel erfgoed (zie deel B1 en B2). Dat heeft niet alleen positieve effecten voor het cultureel erfgoed zelf (bijvoorbeeld erfgoed doorgegeven wordt naar volgende generaties), maar ook naar burgers (bijvoorbeeld het creëren van een cultureel aanbod) en het daagt bij tot verschillende andere maatschappelijke doelstellingen (educatie, toerisme, gemeenschapsvorming, goed bestuur ...).

24. Armoedetoets

Voor dit ontwerp van decreet werd geen armoedetoets gemaakt omdat de inhoud ervan geen specifieke impact heeft op mensen die in armoede leven.

25. Impact op de grondrechten en het gelijkheidsbeginsel

Dit ontwerp van decreet heeft geen specifieke impact op de grondrechten en het gelijkheidsbeginsel.

26. Budgettaire impact

Het ontwerp van decreet heeft op zichzelf geen budgettaire impact. Het maximale bedrag dat in het betreffende jaar kan worden aangewend voor de uitvoering van dit ontwerp van decreet wordt bepaald in de uitgavenbegroting van de Vlaamse Regering, die het Vlaams Parlement jaarlijks goedkeurt.

Het ontwerp van decreet voorziet in een verbreding van een aantal ondersteuningsmogelijkheden, wat aanleiding kan geven tot budgettaire meervragen. Het is echter aan de Vlaamse Regering om, binnen de perken van de beschikbare budgetten, te beslissen om deze meervragen al dan niet te honoreren.

27. Kind- en jongereneffectenrapport (JoKER)

Er werd een JoKER opgemaakt voor het voorliggend ontwerp van decreet, het JoKER advies werd aangeleverd op 17 juni 2021.

In de Joker is beschreven dat het ontwerp van decreet zich richt tot professionele cultureel-erfgoedorganisaties. Deze organisaties zorgen via hun werking voor een positieve impact op kinderen en jongeren.

In het uitvoeringsbesluit kunnen concrete bepalingen opgenomen worden om aandacht te hebben voor kinderen en jongeren (bijvoorbeeld het voorzien van een doelgroepenbeleid). In de strategische visienota cultureel erfgoed kunnen daarnaast ook prioriteiten opgenomen worden die specifiek gericht zijn op kinderen en jongeren. In de huidige strategische visienota is dit het geval.

28. Bestuurlijke impact op de lokale en provinciale besturen en op Brussel

Dit ontwerp van decreet heeft een positieve impact op de lokale besturen of op Brussel omdat het mogelijkheden voorziet ter ondersteuning van het bovenlokale of regionale cultureel-erfgoedbeleid van lokale besturen. Dit zowel via werkingssubsidies als via projectsubsidies.

D. Totstandkomingsprocedure

29. Na de structurele erfgoedronde 2019-2023 voerde het departement in 2019 een evaluatie uit over deze ronde in samenwerking met de Adviescommissie Cultureel Erfgoed. In kader van deze evaluatie werden zowel de aanvragers, commissieleden als medewerkers van het departement bevroegd. Daarnaast gebeurde er op analoge wijze in 2020 ook een evaluatie van de projectenrondes.

In 2020 werd er in kader van de visienota Cultureel Erfgoed ook een consultatietraject doorlopen voor de opmaak van deze visienota. De bevindingen die naar boven kwamen uit de evaluaties werden daarbij bevestigd.

30. Op 31 maart 2021 werd er een informatiemoment georganiseerd waarbij de voorgestelde wijzigingen werden toegelicht aan de sector. Na deze toelichting werden de verschillende deelsectoren uitgenodigd voor een gesprek met het kabinet Cultuur in functie van een consultatie over de wijzigingen. Tussen 22 tot 29 april 2021 gingen er 7 consultatiemomenten met de deelsectoren door.

31. Het advies van de Inspectie van Financiën werd uitgebracht op 4 juni 2021 (nr. KDW_21_31). Het (gunstige) advies van de Inspectie van Financiën gaf geen aanleiding tot aanpassingen van het ontwerp van decreet. In de nota voor de aanvraag voor het begrotingsakkoord werd er een antwoord geformuleerd op de opmerkingen van de Inspectie van Financiën.

32. Het wetgevingstechnisch en taalkundig advies nr. 2021/225 werd uitgebracht op 10 juni 2021. De opmerkingen van dit advies werden verwerkt in het ontwerp van decreet.

33. De Vlaamse Toezichtcommissie bracht advies uit op 15 juni 2021 (nr 42/2021).

In het ontwerp van decreet zijn gelijkaardige bepalingen opgenomen over gegevensverwerking zoals voorzien in het Kunstendecreet van 23 april 2021.

De specifieke bepalingen in het Kunstendecreet waren al aangepast op basis van een eerder advies van de Vlaamse Toezichtscommissie.

Op basis van het advies van de Functionaris voor Gegevensbescherming van het departement Cultuur Jeugd en Media werd geconcludeerd dat er geen aanpassingen nodig zijn aan het ontwerp van decreet in navolging van het advies van de Vlaamse Toezichtscommissie.

34. Het advies van de Strategische Adviesraad Cultuur, sectorraad Kunsten en Cultureel Erfgoed (SARC) werd gegeven op 15 juni 2021.

Het ontwerp van decreet werd op volgende punten aangepast, ingevolge het advies van de SARC:

Artikel	Inhoud aanpassing
24-28, 57, 60, 61, 71, 94	Op voorstel van de SARC zijn de termen 'regionaal' en 'regionale' in het ontwerp gewijzigd naar 'bovenlokaal' en 'bovenlokale'. Deze aanpassing is enkel terminologisch met het oog op een afstemming over de cultuurdecreten heen, de invulling van beide termen blijft dus hetzelfde. Bij de overgangsbepalingen in artikel 94 is een extra lid toegevoegd dat een regionale indeling op basis van het Cultureelerfgoeddecreet van 24 februari 2017 gelijk stelt met een bovenlokale indeling op basis het voorliggende ontwerp van decreet.
30	In artikel 30 werd een extra lid toegevoegd dat toelaat om nadere regels te bepalen voor de toelages aan de organisaties waarvan de Vlaamse Gemeenschap de inrichtende macht is ('eigen instellingen'). Dit maakt het mogelijk om procedures uit te werken voor de eigen instellingen die in overeenstemming zijn met de rest van de sector, zoals gevraagd door de SARC.
Memorie van Toelichting	De Memorie van Toelichting werd aangepast op basis van de punctuele opmerkingen die de SARC hierover formuleerde.

De opmerkingen die de SARC formuleerde bij de procedure voor de aanduiding van de cultureel-erfgoedinstellingen, de verlenging van de projectsubsidies en de landelijke of regionale indeling kunnen meegenomen worden bij de opmaak van het uitvoeringsbesluit.

De SARC formuleerde verder nog een opmerking over het tijdschriftenbeleid die een bezorgdheid aangeeft, maar geen vraag is voor een aanpassing van het ontwerp van decreet. Een laatste opmerking, over het Afsprakenkader Onderzoek, heeft tenslotte betrekking op de uitvoering van het decreet.

35. Het JoKER-advies werd gegeven op 17 juni 2021. In het kind- en jongereneffectenrapport wordt de (positieve) impact op kinderen en jongeren omschreven. Het Joker-advies gaf geen aanleiding tot aanpassingen van het ontwerp van decreet.
36. Het begrotingsakkoord werd uitgebracht op 8 juli 2021 (BA_2021-031).
37. Het voorontwerp van decreet werd principieel goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 9 juli 2021.
38. Advies Raad van State

Het advies van de Raad van State werd uitgebracht op 28 september 2021. Hieronder staats puntsgewijs (volgens de punten opgenomen in het advies van de Raad van State) opgelijst op welke wijze er navolging werd gegeven aan de opmerkingen.

Nr. opm.	Wijze waarop er gevolg gegeven werd aan de opmerking
1-3	Deze punten vereisen geen verdere opvolging.
4	<p><u>Bevoegdheden</u> Hier bespreekt de Raad van State artikels 42 en 48 in relatie tot de bevoegdheden van de Vlaamse Gemeenschap. De Raad van State stelt daarbij vragen bij de rechtsgrond van artikels 42 en 48 en geeft aan dat het eindoordeel hierover toekomt aan het Grondwettelijk Hof. Deze opmerking vereist daarom geen verdere opvolging.</p>
5	<p><u>Vormvereisten</u> In deze opmerking stelt de Raad van State dat het ontwerp van decreet moet voorgelegd worden aan Gegevensbeschermingsautoriteit.</p> <p>Volgens de Raad van State voorziet artikel 36, lid 4, van de algemene verordening gegevensbescherming (AVG), gelezen in samenhang met artikel 57, lid 1, c), en overweging 96 ervan, in een verplichting om de toezichthoudende autoriteit, bedoeld in de wet van 3 december 2017 'tot oprichting van de Gegevensbeschermingsautoriteit', te raadplegen bij het opstellen van een voorstel voor een door een nationaal parlement vast te stellen wetgevingsmaatregel, of een daarop gebaseerde regelgevingsmaatregel in verband met verwerking.</p> <p>Inmiddels werd bij artikel 10/1 van het decreet van 18 juli 2008 betreffende het elektronische bestuurlijke gegevensverkeer de Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens opgericht. De Vlaamse Toezichtcommissie (VTC) is een autonome dienst met rechtspersoonlijkheid en is als toezichthoudende autoriteit voor de verwerking van persoonsgegevens in de zin van artikel 36, lid 4, van de AVG verantwoordelijk voor het toezicht op de toepassing van de AVG door de instanties. Ingevolge artikel 51, lid 1, van de AVG kan immers elke lidstaat één of meer onafhankelijke overheidsinstanties, verantwoordelijk voor het toezicht op de toepassing van deze verordening, oprichten.</p> <p>Sinds de bekendmaking van de aanstelling van de leden van de VTC door de Vlaamse Regering in het Belgisch Staatsblad d.d. 29 maart 2019, is de VTC ingevolge artikel 10/4, §1, van voornoemd decreet bevoegd om hetzij uit eigen beweging, hetzij op verzoek van het Vlaams Parlement of de Vlaamse Regering adviezen te verstrekken omtrent elke aangelegenheid met betrekking tot de verwerkingen van persoonsgegevens. Er moet aldus worden vastgesteld dat er in dit geval een advies is waarbij het ontwerp is getoetst aan de AVG.</p>
6	<p><u>Algemene opmerkingen</u> In deze opmerking geeft de Raad van State aan dat alle 'essentiële elementen' moeten opgenomen zijn in het decreet. De Raad van State is daarbij van oordeel dat de bepalingen die zijn opgenomen over de aanvraag, de procedure voor beoordeling en toekenning, de evaluatie of de verantwoording, het toezicht en de sancties te summier zijn van aard.</p> <p>In antwoord op deze opmerking wordt meegegeven dat het ontwerp van decreet de bepalingen van het vorige Cultureel-erfgoeddecreet overneemt en dus geen bijkomende bevoegdheden delegeert naar de Vlaamse Regering. Dit ontwerp is bovendien afgestemd met de andere cultuurdecreten waarin gelijkaardige bepalingen zijn opgenomen inzake delegaties naar de Vlaamse Regering. In haar opmerking geeft de Raad van State ook niet aan welke concrete 'essentiële elementen' er zouden ontbreken in het ontwerp van decreet. Er wordt daarom bevestigd dat de essentiële elementen rond aanvraag, procedure van beoordeling en toekenning, evaluatie, toezicht en sancties wel degelijk opgenomen zijn in het ontwerp van decreet. In navolging van deze opmerking zijn er dus geen aanpassingen aangebracht.</p>
7	<p><u>Artikel 3</u> Om verwarring te vermijden, acht de Raad van State het raadzaam het begrip "publiekrechtelijke rechtspersoon" uit de definitie van "rechtspersoon zonder winstgevend doel" weg te laten, en in de tekst telkens (zijnde in de artikelen 8, 31 en 62 van het voorontwerp) die rechtspersonen uitdrukkelijk te vermelden.</p> <p>In navolging van deze opmerking werd in het decreet de definitie artikel 3, 15° aangepast en werden ook de gevraagde aanpassingen doorgevoerd in artikels 8, 31 en 62. Waar van toepassing werd dit ook aangepast in de memorie van toelichting.</p>
8	<p><u>Artikel 30</u> In het 4de lid van dit punt maakt de Raad van State een punctuele opmerking dat het gaat om organisaties waarvan de Vlaamse Gemeenschap de inrichtende macht is (en niet de 'Vlaamse Regering').</p> <p>In navolging hiervan werd in artikel 30 2de lid de zin "De Vlaamse Regering kent een toelage, zoals vermeld in artikel 2, 35°, van Vlaamse Codex Overheidsfinanciën van 29 maart 2019, toe aan cultureel-erfgoedorganisaties waarvan <u>ze</u> de inrichtende macht is." vervangen door: "De Vlaamse Regering kent een toelage, zoals vermeld in artikel 2, 35°,"</p>

	<p>van Vlaamse Codex Overheidsfinanciën van 29 maart 2019, toe aan cultureel-erfgoedorganisaties waarvan de <u>Vlaamse Gemeenschap</u> de inrichtende macht is.”</p> <p>Daarnaast merkt de raad van state in dit punt op dat het begrip ‘aansturing’, vermeld in de memorie onduidelijk is qua draagwijdte. In navolging van deze opmerking werd er in de memorie van toelichting bij artikel 30 verduidelijkt wat er verstaan wordt onder ‘aansturing’.</p> <p>De Raad van State merkt ten slotte ook op dat ze niet kan nagaan of er nog andere organisaties zijn die voldoen aan de definitie ‘eigen instelling’. In navolging hiervan werd dit ook de memorie van toelichting bij artikel 30 verduidelijkt: de organisaties die vermeld zijn in de memorie van toelichting zijn momenteel de enige organisaties binnen het cultureel-erfgoedveld die aan deze definitie voldoen. De opsomming is echter niet limitatief: er kunnen dus nog eigen instellingen bij komen.</p>
9	<p><u>Artikel 55</u></p> <p>In deze opmerking beveelt de Raad van State aan om het verschil tussen een steunpunt een cultureel-erfgoedorganisatie die een landelijke dienstverlenende rol opneemt te verduidelijken in de memorie van toelichting. In navolging hiervan werd deze verduidelijking toegevoegd aan de memorie van toelichting bij artikel 55.</p>
10.1-10.3	<p><u>Artikel 91</u></p> <p>In deze opmerking stelt de Raad van State dat de maximumtermijn voor het bewaren van persoonsgegevens opgenomen moet worden in het ontwerp van decreet.</p> <p>Artikel 91 heeft betrekking op de bewaartermijn van de betrokken persoonsgegevens. Conform de Algemene Verordening Gegevensbescherming mogen persoonsgegevens immers niet langer worden bewaard dan strikt noodzakelijk. Voor wat betreft bestuursdocumenten van de Vlaamse Overheid wordt in het algemeen aan deze voorwaarde uitvoering gegeven door Afdeling 5. “Beheren, bewaren en vernietigen van bestuursdocumenten” van het Bestuursdecreet (07/12/2018). Art. III.81 van het Bestuursdecreet bepaalt daarbij dat voor elke categorie van bestuursdocumenten beheersregels worden opgesteld die o.m. een bewaartermijn en een definitieve bestemming (vernietiging ofwel een permanente bewaring) bevatten. Deze selectieregels worden gepubliceerd in het serieregister dat online beschikbaar is. Het is naar deze beheersregels waarnaar in artikel 91 verwezen wordt. De VTC stelt in haar advies (nr. 2021/42 van 15 juni 2021, punt 38) dat “In het licht van artikel 6.3 van de AVG, adviseert de VTC om in het Ontwerp zelf één of meerdere bewaartermijn(en) te bepalen, <i>of toch minstens criteria op te nemen die toelaten deze bewaartermijn(en) te bepalen.</i>” Het criterium staat reeds in het artikel, nl. de cultuurhistorische waarde van de dossiers. In het serieregister worden deze nu reeds opgenomen. Er kunnen per decreet meerdere series worden gedefinieerd met elk eigen bewaartermijnen, bestemmingen en motiveringen. Voor elk van de series en voor iedere bewaartermijn werd een motivering meegegeven. Deze complexiteit vatten in een decreet zorgt niet voor meer transparantie maar wel voor complexere wetgeving. De Vlaamse overheid publiceert de serieregisters online. Deze criteria worden bepaald in het ontwerp van decreet en omstandig opgenomen in het serieregister.</p>

39. Bijkomende wijzigingen na de principiële goedkeuring.

Na de principiële goedkeuring van het ontwerp van decreet werd de bijzin “waaronder verwerkingen met het oog op archivering in het algemeen belang, wetenschappelijk of historisch onderzoek” toegevoegd aan de eerste zin van artikel 89, tweede lid van het ontwerp van decreet.

Deze passus werd toegevoegd om te verduidelijken dat de archiveringstaak van culturele archieven gebeurt in het algemeen belang en dat dergelijke organisaties daarom beroep kunnen doen op de uitzonderingsmaatregelen rond gegevensverwerking zoals bepaald in de algemene verordening gegevensbescherming (AVG).

E. Bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest

Het ontwerp van decreet valt enkel onder de bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap.

II. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING

Hoofdstuk 1. Inleidende bepalingen en doelstelling

Artikel 1

Artikel 1 verwijst naar de bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap.

Artikel 2

Dit artikel bepaalt dat het decreet met de verkorte benaming 'Cultureel-erfgoeddecreet van [datum]' kan aangehaald worden.

Artikel 3

Dit artikel verklaart de begrippen die in het decreet voorkomen.

1° administratie: deze definitie heeft geen verdere toelichting.

2° algemene verordening gegevensbescherming: deze definitie heeft geen verdere toelichting.

3° bestuur: deze definitie heeft geen verdere toelichting.

4° collectiebeherende organisatie: een organisatie die een collectie cultureel erfgoed beheert en op basis hiervan een cultureel-erfgoedwerking uitvoert. Het beheer van een collectie cultureel erfgoed is niet noodzakelijk de kerntaak van een dergelijke organisatie, denk bijvoorbeeld aan stadsarchieven, openbare bibliotheken, enzovoort. Dergelijke organisaties komen in aanmerking voor een kwaliteitslabel (als ze voldoen aan de voorwaarden en criteria) of voor projectsubsidies. Met een collectiebeherende organisatie wordt niet noodzakelijk een rechtspersoon bedoeld. Bij de voorwaarden voor het kwaliteitslabel wordt er rechtspersoonlijkheid gevraagd. Een collectiebeherende organisatie kan onderdeel zijn van een rechtspersoon zoals bijvoorbeeld een museum dat onder de rechtspersoon van de gemeente valt, of een erfgoedbibliotheek die deel uitmaakt van een universiteit. In dergelijke gevallen is het niet de bedoeling om een kwaliteitslabel toe te kennen aan de hele rechtspersoon, maar enkel aan de collectiebeherende organisatie die er onderdeel van is.

5° cultureel erfgoed: cultureel erfgoed omvat roerend en immaterieel erfgoed. Roerend erfgoed verwijst naar 'materiële' of 'tastbare' culturele uitingen die in principe verplaatst kunnen worden (bijvoorbeeld individuele objecten, maar ook collecties, fondsen). Digitaal erfgoed is een vorm van roerend erfgoed, bewaard op dragers, waarbij de bewaarde informatie doorgaans zonder kwaliteits- of betekenisverlies overgedragen kan worden op andere dragers. Immaterieel erfgoed omvat niet-tastbare culturele uitingen. Het zijn gewoontes, gebruiken, kennis of praktijken die een gemeenschap of groep overgeërfd heeft en die de gemeenschap of groep voldoende belangrijk acht om door te geven aan toekomstige generaties. Immaterieel erfgoed wordt 'belichaamd' door de cultureel-erfgoedgemeenschap die het levend houdt en wil doorgeven. Cultureel erfgoed veronderstelt altijd een band van het heden met het verleden en de toekomst.

Een culturele uiting uit het verleden wordt cultureel erfgoed doordat er vandaag een bepaalde betekenis en waarde aan gehecht wordt. Dat is een dynamisch proces. De waarden die aan erfgoed gehecht worden zijn divers en worden telkens opnieuw bevestigd en geactualiseerd. Om het erfgoed relevant te maken voor vandaag moet een gemeenschap het toe-eigenen en actualiseren. Dat mag het erfgoed niet uitputten, beschadigen of onherkenbaar veranderen. Individuen, groepen en gemeenschappen bewaren en actualiseren het erfgoed niet enkel voor zichzelf, ze willen het doorgeven aan volgende generaties. Daardoor zijn ze verantwoordelijk voor het in stand houden en doorgeven ervan.

6° cultureel-erfgoedgemeenschap: zie hoger, punt 9 in de algemene memorie.

7° cultureel-erfgoedorganisatie: een organisatie die cultureel-erfgoedwerking als kerntaak heeft, dit wil zeggen dat de zorg voor en omgang met cultureel erfgoed een primaire taak of hoofdtak is van de organisatie.

Het kan gaan om zowel organisaties die een collectie beheren (zie 4°, dit zijn dan 'collectiebeherende organisaties') als om dienstverlenende organisaties.

8° cultureel-erfgoedwerking: dit is het overkoepelende begrip voor alle taken en processen die uitgevoerd worden in het kader van de zorg voor en omgang met cultureel erfgoed (roerend én immaterieel). Die taken en processen omvatten het uitvoeren van de vijf functies of het opnemen van dienstverlenende rollen.

9° culturele archiefinstelling: in een culturele archiefinstelling wordt een werking ontplooid op basis van archieven. Voor de opbouw van de archiefcollectie is de overdracht de voornaamste methode. De archiefwetenschap en het hedendaags documentenbeheer vormen de basis voor de werking van een culturele archiefinstelling.

10° erfgoedbibliotheek: in een erfgoedbibliotheek wordt een werking ontplooid op basis van publicaties, werken die met het oog op een ruimere verspreiding werden aangemaakt. De informatie- en bibliotheekwetenschap vormt de basis van de werking.

11° functie: hiermee worden de basistaken bedoeld die uitgevoerd worden in het kader van cultureel-erfgoedwerking.

- a) Herkennen en verzamelen: deze functie omvat de taken die betrekking hebben op het herkennen en verzamelen van cultureel erfgoed. Met het benoemen en in kaart brengen wordt het niet gestandaardiseerd op zoek gaan en vaststellen van de aanwezigheid van potentieel erfgoed bedoeld. Registreren en documenteren houdt het op een gestandaardiseerde manier beschrijven van het cultureel erfgoed in (metadatering, systematisch documenteren, contextualiseren ...). Waarderen betekent het op een beargumenteerde en verifieerbare wijze uitspraken doen over de verschillende waarden van het erfgoed. Verwerven, selecteren en herbestemmen houdt de beslissing in over welk erfgoed men wil doorgeven, voor roerend erfgoed betreft dat het verzamelen en zo nodig herbestemmen of afstoten.
- b) Behouden en borgen: deze functie omvat alle taken die gericht zijn op het verzekeren van het voortbestaan van het erfgoed. Dat betekent voor het roerend erfgoed (inclusief digitaal erfgoed) het optimaal bewaren via onder meer preventieve en actieve conservering, restauratie en een adequate infrastructuur. Voor immaterieel erfgoed betekent dit het doorgeven van het erfgoed via praktijken, vaardigheden, kennis en ideeën.
- c) Onderzoeken: deze functie omvat het op eigen initiatief of in opdracht onderzoeken van cultureel erfgoed (bijvoorbeeld inhoudelijk, erfgoed technisch, materiaalgebonden) of cultureel-erfgoedwerking of het stimuleren en faciliteren ervan door onderzoek door derden mogelijk te maken en actief aan te moedigen.
- d) Presenteren en toeleiden: deze functie omvat de taken die gericht zijn op het zichtbaar en bekend maken van erfgoed voor de cultureel-erfgoedgemeenschappen en een zo breed mogelijk publiek via presentatie, communicatie en promotie maar ook via een divers aanbod

voor verschillende doelgroepen, de actieve begeleiding van individuen en groepen in een context van formeel of niet-formeel leren (educatie) en het beschikbaar maken voor raadpleging, gebruik en hergebruik door andere actoren en sectoren. Verder kan, vanuit de aanwezige erfgoedexpertise, het mediëren in maatschappelijke debatten van deze functie deel uitmaken.

- e) Participatie: deze functie omvat de taken die gericht zijn op het actief betrekken van alle geledingen van de maatschappij en in het bijzonder van cultureel-erfgoedgemeenschappen bij het cultureel erfgoed en de gehele cultureel-erfgoedwerking (bijvoorbeeld op vlak van collectiebeleid en waarden van collecties, behoud en beheer, onderzoek, het uitwerken van presentaties of andere publieksgerichte activiteiten, borgen van immaterieel erfgoed ...), via bijvoorbeeld co-creatie.

De definities en bijhorende toelichting bij de functies zijn niet exhaustief bedoeld, maar worden bewust open geformuleerd zodat er voldoende ruimte wordt gelaten om in te spelen op nieuwe ontwikkelingen, de dynamiek van het veld en de diversiteit aan noden die er zijn.

12° museum: in een museum wordt een werking ontplooid op basis van een collectie. De museologie vormt de basis voor de museumwerking.

13° Nederlandstalige organisatie gevestigd in Brussel: deze term moet gesitueerd worden binnen de context van de bevoegdheden van de Vlaamse Gemeenschap. In het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad is de Vlaamse Gemeenschap enkel bevoegd voor instellingen die wegens hun activiteiten moeten worden beschouwd uitsluitend te behoren tot de Vlaamse Gemeenschap.

14° projectsubsidie: deze definitie behoeft geen verdere toelichting.

15° rechtspersoon zonder winstgevend doel: om beschouwd te worden als een rechtspersoon zonder winstgevend doel moet voor privaatrechtelijke organisaties het uitkeren van vermogensvoordelen statutair of wettelijk zijn uitsloten. Dat is bijvoorbeeld het geval voor een vereniging zonder winstoogmerk, een stichting of een coöperatieve vennootschap met sociaal oogmerk. Rechtspersonen waar het uitkeren van een vermogensvoordeel aan de leden of vennoten inherent samenhangt met het doel van de vennootschap, zoals bijvoorbeeld een naamloze vennootschap of een besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid kunnen niet beschouwd worden als een rechtspersoon zonder winstgevend doel.

16° rol: hiermee worden de dienstverlenende taken bedoeld die uitgevoerd worden in het kader van cultureel-erfgoedwerking. Een dienstverlenende taak wordt uitgevoerd voor de ondersteuning van cultureel-erfgoedgemeenschappen en andere actoren in het veld en diverse maatschappelijke domeinen: zowel cultureel-erfgoedorganisaties als erfgoedbeheerders die cultureel-erfgoedwerking niet als kerntaak hebben.

Dienstverlenende taken zijn onder meer sensibiliseren, het geven van vorming en opleiding, het opzetten van proefprojecten en begeleidingstrajecten, het geven van advies, het fungeren als aanspreekpunt en het doorverwijzen naar andere experts. Dat alles betekent dat de dienstverlener een knooppunt is van kennis en expertise en dat de kennis en expertise actief wordt uitgebouwd en ontwikkeld. Het actief ten dienste te stellen van die kennis en expertise vergt specifieke competenties, onder meer inzake bemiddeling, (het faciliteren van) netwerking en coördinatie.

Een dienstverlener kan een collectie beheren en de dienst vanuit de eigen collectiewerking en expertise ontwikkelen. Ook een op zichzelf staande dienstverlenende cultureel-erfgoedorganisatie kan collectiebeherende taken uitvoeren, bijvoorbeeld via een transit- of nooddepotwerking.

17° subsidievereiste: een subsidievereiste is een voorwaarde of vereiste waar pas aan voldaan moet zijn nadat aan de aanvrager een subsidie werd toegekend. Dat is een verplichting waartoe een subsidieaanvrager zich engageert om die na te leven, indien de aanvrager effectief een subsidie ontvangt.

18° Vlaanderen: deze term moet gesitueerd worden binnen de context van de bevoegdheden van de Vlaamse Gemeenschap. Naast de Nederlandstalige organisaties in Brussel (zie 13°) is de Vlaamse Gemeenschap bevoegd voor het Nederlandse taalgebied van België.

19° werkingssubsidie: hier wordt verduidelijkt wat er onder een werkingssubsidie verstaan wordt. Conform de Cultuurpactwetgeving moet die bestaan uit de subsidiëring van een kern van personeelsleden, een basistoelage voor de werking en een subsidiëring op grond van werkelijk gepresteerde activiteiten.

Artikel 4

Dit artikel formuleert in §1 het doel van het decreet. Het decreet is één van de instrumenten in de uitbouw van het cultureel-erfgoedbeleid van de Vlaamse Gemeenschap en moet resulteren in een kwaliteitsvolle en duurzame cultureel-erfgoedwerking.

Het decreet wil de doelstelling op verschillende manieren realiseren.

1° Om tot een kwaliteitsvolle en duurzame zorg voor en omgang met het cultureel erfgoed te komen, ondersteunt de Vlaamse Gemeenschap organisaties door werkingssubsidies en projectsubsidies toe te kennen.

2° De ontwikkeling van de praktijken binnen het cultureel-erfgoedveld verdient de nodige aandacht. De wetenschappen die aan de grondslag liggen van de cultureel-erfgoedzorg en die nodig zijn om een kwaliteitsvolle omgang met het cultureel erfgoed te kunnen garanderen, moeten zich verder kunnen ontplooiën. In het decreet wordt ingezet op praktijkontwikkeling bij cultureel-erfgoed-beheerders en cultureel-erfgoedzorgers.

3° De netwerking van cultureel-erfgoedorganisaties en de verdere ontwikkeling van de verschillende cultureel-erfgoedpraktijken dragen niet rechtstreeks bij aan de zorg voor en omgang met het cultureel erfgoed, maar dragen onrechtstreeks wel bij aan een algemene verbetering ervan. Elke cultureel-erfgoedorganisatie binnen het Cultureelerfgoeddecreet dient met andere woorden het doel van het decreet in het achterhoofd te houden: een kwaliteitsvolle en duurzame cultureel-erfgoedwerking dient het uiteindelijke doel te zijn.

4° Wat gesteld wordt in 3° geldt ook voor internationale samenwerking. Internationale uitwisseling en promotie dragen daarnaast bij tot de overdracht van expertise, collectie-uitwisseling, enzovoort.

5° De ondersteuning van cultureel-erfgoedwerking in al zijn geledingen draagt bij tot de cultureel-erfgoedbeleving. De cultureel-erfgoedgemeenschappen spelen daarin een belangrijke rol (zie hoger punt 9 in de algemene memorie). Cultureel-erfgoedgemeenschappen bestaan uit organisaties en personen die het cultureel erfgoed ter harte nemen en ermee omgaan vanuit de wens het te behouden voor toekomstige generaties. Door onderlinge verbanden tussen cultureel-erfgoedorganisaties en cultureel-erfgoedgemeenschappen ontstaat een netwerk waarin kennis en expertise uitgewisseld wordt. Het stimuleren van cultureel-

erfgoedbeleving bij burgers versterkt het vormen en herkennen van cultureel-erfgoedgemeenschappen.

6° In het decreet wordt de aandacht voor maatschappelijke en culturele diversiteit, duurzaamheid en digitaal beleid als doelstelling opgenomen. In Vlaanderen wonen mensen met verschillende culturele en maatschappelijke achtergronden. Diversiteit vormt een meerwaarde voor de sector en brengt vernieuwing en actualisering. De beperkte cultuurparticipatie van bepaalde groepen (zoals bijvoorbeeld etnisch-culturele minderheden, personen die in armoede leven of personen met een functiebeperking) is nog steeds een feit. Dit geldt ook voor de beperkte deelname in zowel de interne als de externe werking van cultureel-erfgoedorganisaties. Het is nu aan de organisaties om hun eigen werking te evalueren en om van 'denken over' diversiteit naar concrete en structurele acties over te stappen. Duurzaamheid houdt niet alleen in het cultureel erfgoed een plaats te geven en in stand te houden, maar ook te zorgen voor blijvende toegankelijkheid. Een duurzaam cultureel-erfgoedbeleid betekent in de eerste plaats een toekomstgerichte visie ontwikkelen. Het impliceert ook dat organisaties aandacht hebben voor de impact van de werking op het milieu en de omgeving. Tenslotte is digitaal beleid een belangrijk aandachtspunt. Digitalisering vervult een belangrijke rol in praktisch alle facetten van de cultureel-erfgoedwerking. Het is essentieel dat organisaties de mogelijkheden daarvan benutten en een digitaal beleid ontwikkelen voor de ondersteuning van de verschillende onderdelen van de cultureel-erfgoedwerking.

Die drie thema's komen aan bod in alle aspecten van de werking, bij de werkingssubsidies worden deze daarom hernemen als een 'transversaal' criterium.

7° Naast de Vlaamse overheid zijn er andere besturen in Vlaanderen en Brussel die een cultureel-erfgoedbeleid voeren, meer bepaald de steden en gemeenten en de VGC. Het is daarom belangrijk om die te betrekken in het beleid.

In de tweede paragraaf worden de verschillende instrumenten van het decreet opgesomd.

Hoofdstuk 2. Organisatie van het cultureel-erfgoedbeleid

Afdeling 1. Strategische visienota cultureel erfgoed

Artikel 5

Met de opmaak van een strategische visienota bepaalt de Vlaamse Regering, voorafgaandelijk aan een grote subsidieronde, haar visie op de ondersteuning van de cultureel-erfgoedwerking. De minister van Cultuur bereidt de strategische visienota voor en legt die voor aan het Vlaams Parlement. De strategische visienota is een verdere uitwerking van de beleidsnota Cultuur die op haar beurt een uitwerking is van het Regeerakkoord.

De strategische visienota bevat een omgevingsanalyse van het gesubsidieerde cultureel-erfgoedveld, met aandacht voor uitdagingen. Daarnaast bevat de nota beleidsprioriteiten die richtinggevend zijn voor de beoordeling van subsidieaanvragen. Ze kan voorstellen bevatten voor de nadere bepaling van de criteria voor de beoordeling van de subsidieaanvragen. Dat biedt de mogelijkheid om de subsidieadviesing en -beslissing beter te laten aansluiten op de beleidsopties. Als in de strategische visienota criteria nader worden bepaald, moeten ze vastgelegd worden in een besluit van de Vlaamse Regering.

De strategische visienota wordt ook gevoed door en houdt rekening met andere besturen. De steden en gemeenten en de VGC kunnen daartoe hun beleidsintenties kenbaar maken.

De strategische visienota wordt op 1 april van het tweede volledige jaar van de legislatuur van het Vlaams Parlement voorgelegd aan het Vlaams Parlement. Dat moet toelaten om, meer dan een jaar voor de grote subsidieronde, de krijtlijnen kenbaar te maken aan het cultureel-erfgoedveld.

Zolang er geen nieuwe strategische visienota werd geformuleerd blijven de prioriteiten van de laatste strategische visienota gelden. Voor bepaalde instrumenten (bijvoorbeeld projectsubsidies of bovenlokale dienstverlenende rollen) is het daardoor mogelijk dat die bij de advisering worden getoetst aan de prioriteiten van een vorige legislatuur.

Afdeling 2. Complementair cultureel-erfgoedbeleid

Artikel 6

Dit artikel beschrijft hoe de steden en gemeenten en de VGC worden betrokken in het cultureel-erfgoedbeleid (zie punt 11 van de algemene toelichting).

1° zij worden betrokken bij de opmaak van de strategische visienota.

Voor de steden en gemeenten verloopt dat via de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG - de koepelorganisatie van de Vlaamse gemeentebesturen).

2° De steden en gemeenten en de VGC krijgen de mogelijkheid om gehoord te worden indien er organisaties op hun grondgebied een werkingssubsidie of kwaliteitslabel aanvragen.

3° De steden en gemeenten en de VGC worden betrokken bij de opmaak van subsidieovereenkomsten met de 'cultureel-erfgoedinstellingen' op hun grondgebied.

Afdeling 3. Het kwaliteitslabel voor collectiebeherende organisaties

Deze artikels hebben betrekking op het toekennen van een kwaliteitslabel aan collectiebeherende organisaties (zie punt 13 in de algemene memorie).

Artikel 7

Dit artikel bepaalt dat de Vlaamse Regering een kwaliteitslabel kan toekennen aan collectiebeherende organisaties. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen musea, culturele archiefinstellingen en erfgoedbibliotheken.

De wetenschappelijke praktijk die aan de grondslag ligt van de organisatie is doorslaggevend om als museum, culturele archiefinstelling of erfgoedbibliotheek gelabeld te kunnen worden.

Indien meerdere collectiebeherende organisaties een kwaliteitslabel aanvragen vanuit een samenwerkingsverband moet de werking vertrekken vanuit een gemeenschappelijk concept, dat zowel op het vlak van het collectieprofiel, de uitoefening van de functies, als van de zakelijke en inhoudelijke aansturing. Bijvoorbeeld een museum dat opereert vanuit meerdere locaties kan één kwaliteitslabel aanvragen voor de verschillende locaties indien er voldoende samenhang is tussen de deelwerkingen op de verschillende locaties. Het is niet de bedoeling dat meerdere organisaties zich artificieel gaan verenigen om te voldoen aan de voorwaarden en criteria van het kwaliteitslabel, of bij uitbreiding die voor indeling of aanduiding als cultureel-erfgoedinstelling, zonder dat er een voldoende samenhang is om te spreken over één cultureel-erfgoedwerking.

Artikel 8

Dit artikel somt de ontvankelijkheidsvoorwaarden op waaraan een collectiebeherende organisatie moet voldoen om in aanmerking te komen voor

het ontvangen van een kwaliteitslabel. Deze voorwaarden gaan over de rechtspersoon, de plaats waar de organisatie gevestigd moet zijn om in aanmerking te komen voor het kwaliteitslabel en het indienen van een aanvraag.

Daarnaast bepaalt het artikel nog bijkomende voorwaarden om in aanmerking te komen voor een kwaliteitslabel. Deze houdt de definitie van een collectiebeherende organisatie in die een cultureel-erfgoedwerking uitvoert. De definitie is gebaseerd op de ICOM-definitie van een museum en werd verder uitgewerkt, gebruik makend van het begrippenkader in dit ontwerp van decreet (namelijk cultureel-erfgoedwerking en functies). Ze is van toepassing op elke organisatie die een collectie cultureel erfgoed beheert en de functies uitoefent. De verschillende functies worden naargelang de specificiteit van een museum, culturele archiefinstelling of erfgoedbibliotheek anders ingevuld.

1° Het beschikken over een collectie cultureel erfgoed is een eerste voorwaarde. Die collectie moet door en voor een cultureel-erfgoedgemeenschap als voldoende belangrijk beschouwd worden om een cultureel-erfgoedwerking op uit te voeren. Dat kan zijn door haar onderlinge samenhang en profiel, de verbanden en contexten, de mogelijke uniciteit of de cultuurhistorische, artistieke of materiële waarde van de collectie cultureel erfgoed. De collectie cultureel erfgoed die beheerd wordt, moet voldoende groot zijn.

2° De organisatie die de collectie beheert, moet op permanente basis bestaan zodat er garanties zijn voor het doorgeven van het cultureel erfgoed naar de volgende generaties. De organisatie moet daarbij een publiek doel dienen en toegankelijk zijn voor het publiek.

Documenten uit stads-, gemeente- of provinciearchieven kunnen een cultureel-erfgoedwaarde bezitten. Als een stad, gemeente of provincie een cultureel-erfgoedwerking uitbouwt op basis van die documenten, moet de werking aan dezelfde kwaliteitsvoorwaarden als die voor de overige culturele archiefinstellingen kunnen worden getoetst. Dat is complementair met de administratieve/ bestuurlijke taakstelling van een stedelijke, gemeentelijke of provinciale archiefdienst. De kwaliteitsvoorwaarden van beide werkingen zijn op elkaar afgestemd. Wanneer publiekrechtelijke archiefinstellingen in beeld komen, zal er op toegezien worden dat alleen de cultureel-erfgoedwerking wordt beoordeeld.

Datzelfde geldt voor bibliotheekcollecties met een cultureel-erfgoedwaarde, indien ze deel uitmaken van een openbare bibliotheekcollectie, een onderwijsbibliotheek, enzovoort.

Artikel 9

Dit artikel bepaalt de criteria voor het verkrijgen van een kwaliteitslabel.

1° de functies, vermeld in artikel 3, 11°, kwalitatief en evenwichtig uitvoeren op een basisniveau door toepassing van de minimaal geldende standaarden voor cultureel-erfgoedwerking, inclusief de geldende deontologische regels. Met de algemeen aanvaarde internationale standaarden worden onder meer bedoeld: beschrijvingsstandaarden (zoals CIDOC, ISBD en ISAD), richtlijnen voor collectiemanagement (zoals SPECTRUM), het gebruik van een thesaurus (zoals AAT) en standaarden voor digitalisering.

In het geval van digitalisering, begint de toepassing van standaarden bij de creatie van de bestanden (bijvoorbeeld de keuze van bestandsformaat, codec ...), zowel bij gedigitaliseerde objecten als bij 'digital born'-objecten. Naast de creatie hebben de standaarden voor digitalisering betrekking op zowel de archivering (duurzame opslag), de ontsluiting als de uitwisseling van digitale collecties. Bij alle initiatieven met betrekking tot digitalisering worden algemeen aanvaarde internationale standaarden gebruikt die zowel voor de specifieke subsectoren zoals de museum-, archief- en bibliotheekwereld als voor de

audiovisuele collecties het meest opportuun zijn. CEST (Cultureel ErfgoedStandaarden Toolbox) is een instrument om praktijkgerichte ondersteuning te voorzien bij het gebruik van standaarden. De vermelde internationale standaarden, evenals de geldende deontologische regels, zijn publiek toegankelijk, en kunnen geconsulteerd worden via verschillende kanalen, onder meer via de websites van de internationale instanties International Council of Museums (ICOM), International Council on Archives (ICA) en International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA). Ook bij het steunpunt en andere dienstverlenende organisaties kan er nagevraagd worden welke toepasselijke normen er gelden voor het cultureel erfgoed in kwestie. De vermelde standaarden dienen beschouwd te worden als 'best practices' of leidraden. Deze hebben dus geen normatief karakter.

Voor het uitvoeren van de functies mag de organisatie samenwerken met andere organisaties. Dan wordt verwacht dat de organisatie die een kwaliteitslabel nastreeft het beleid van die organisaties mee bepaalt. Zo kan het bijvoorbeeld zijn dat een museum samenwerkt met een archiefinstelling voor het onderzoek, of dat verschillende collectiebeherende organisaties in dezelfde stad een beroep doen op een gemeenschappelijke dienst voor behoud en beheer, voor marketing en promotie of dat een erfgoedbibliotheek samenwerkt met een openbare bibliotheek of een universiteitsbibliotheek voor het gebruik van de leeszaal en voor bepaalde aspecten van haar publiekswerking.

2° Om maatschappelijk relevant te zijn, werkt een collectiebeherende organisatie professioneel en is ze naar schaalgrootte en reikwijdte minstens van lokale betekenis.

3° Beschikken over voldoende en aangepaste infrastructuur om de functies uit te voeren, is onontbeerlijk voor een kwalitatieve cultureel-erfgoedwerking.

4° De collectiebeherende organisatie moet kunnen aantonen dat ze effectief en verantwoord wordt bestuurd. Dat kan de organisatie doen doordat de nodige middelen door het bestuur verstrekt worden en door procedures uit te tekenen om de overeengekomen strategie en doelstellingen te realiseren. De organisatiestructuur staat ten dienste van de werking of de uitoefening van de functies. Het zakelijke beleid wordt op een coherente manier uitgeoefend. De financiële basis moet stabiel zijn. De collectiebeherende organisatie beschikt over voldoende gekwalificeerd personeel en infrastructuur om de functies kwaliteitsvol te vervullen. Daarnaast beschikt de collectiebeherende organisatie over het eigendoms- of genotsrecht van de kern van de collectie en van de infrastructuur voor een langere periode. Een gezond zakelijk en financieel beheer geeft garanties naar het verder bestaan van de organisatie.

De criteria voor het kwaliteitslabel kunnen, conform artikel 9, nader bepaald worden in het uitvoeringsbesluit als een minimumstandaard voor een professionele collectiewerking.

Artikel 10

Dit artikel behoeft geen verdere toelichting.

Artikel 11

De administratie gaat na of er voldaan is aan de voorwaarden en criteria en formuleert daarover een advies. Daarbij kan zij zich laten bijstaan door externe experts.

Artikel 12

Het is de Vlaamse Regering die het kwaliteitslabel toekent.

Aan elke soort organisatie wordt een specifiek label toegekend en is een erkenningsteken gekoppeld. Het gaat over: erkende musea, erkende culturele archiefinstellingen of erkende erfgoedbibliotheken.

Artikel 13

De administratie houdt een register bij van collectiebeherende organisaties met een kwaliteitslabel en maakt dat publiek via de website. Organisaties met een kwaliteitslabel worden daarin opgenomen. Dat is een signaal naar andere actoren en het publiek dat de organisaties kwaliteitsvol werken.

Artikel 14

De collectiebeherende organisatie mag het toegekende kwaliteitslabel dragen vanaf het moment van toekenning en dat gebruiken in haar communicatie.

Het erkenningsteken (een logo met eventuele baseline) wordt bepaald door de Vlaamse Regering. In de overgangsbepalingen (art. 94) is voorzien dat het bestaande erkenningsteken behouden kan blijven.

Artikel 15

Dit artikel bepaalt dat minstens eenmaal per vijf jaar de werking van de collectiebeherende organisatie wordt geëvalueerd voor het behoud van het kwaliteitslabel.

De criteria voor het kwaliteitslabel zijn gelijkaardig aan de criteria voor aanduiding als cultureel-erfgoedinstelling en voor indeling bij het landelijke of bovenlokale niveau. De criteria voor het kwaliteitslabel worden beschouwd als een minimumstandaard voor een professionele collectiewerking. De criteria voor aanduiding als 'cultureel-erfgoedinstelling' en voor indeling bij het landelijke of bovenlokale niveau zijn op een 'hogere' niveau geformuleerd, rekening houdend met een hogere professionaliseringsgraad, een grotere reikwijdte en bereik van de werking en de waarde van de collectie. Gelet op het feit dat die organisaties om de vijf jaar, bij een nieuwe aanvraag, getoetst worden aan de 'hogere' criteria impliceert dat automatisch dat daarbij een toetsing gebeurt aan de 'lagere' criteria en voorwaarden van het kwaliteitslabel. Het kwaliteitslabel wordt voor die organisaties dus niet afzonderlijk geëvalueerd en de toekenning en het behouden van een werkingssubsidie wordt daarom gelijkgesteld met een positieve evaluatie van het kwaliteitslabel.

Sowieso kan de Vlaamse Regering op om het even welk moment, wanneer niet meer is voldaan aan de voorwaarden of criteria, de procedure opstarten voor intrekking van het kwaliteitslabel.

Artikel 16

De nadere procedure voor het kwaliteitslabel wordt bepaald door de Vlaamse Regering.

De Vlaamse Regering kan daarnaast de criteria nader bepalen. Daarbij wordt opgemerkt dat de vermelde delegatie niet toelaat om bijkomende voorwaarden of criteria te bepalen. Volgens de Cultuurpactwetgeving (wet van 16 juli 1973) kan dat enkel bij decreet worden bepaald. Dat geldt voor alle artikels in het decreet waar een delegatie is voorzien om de voorwaarden of criteria nader te bepalen.

Afdeling 4. Het aanduiden van collectiebeherende cultureel-erfgoedorganisaties als cultureel-erfgoedinstelling

In deze afdeling wordt de aanduiding van collectiebeherende cultureel-erfgoedorganisaties als cultureel-erfgoedinstelling geregeld (zie ook punt 15 in de algemene memorie). Dat gaat over grote cultureel-erfgoedinstellingen met nationale en internationale uitstraling en een belangrijke symboolwaarde in het

hele cultuurbeleid. Dit ontwerp van decreet biedt een kader om organisaties aan te duiden die behoren tot een landelijke pool van instellingen met een internationale uitstraling en relevantie die een engagement opnemen voor het cultureel-erfgoedveld en de gemeenschap. Dat naar analogie met het kunstenbeleid.

Deze afdeling gaat enkel over de aanduiding die van onbepaalde duur is. De subsidiëring van die organisaties is geregeld in hoofdstuk 3.

Artikel 17

In tegenstelling tot het kwaliteitslabel en de indeling gebeurt de aanduiding van een cultureel-erfgoedinstelling niet op initiatief van de organisatie zelf, maar op initiatief en op uitnodiging van de Vlaamse Regering.

De aanduiding van een cultureel-erfgoedinstelling is een vrij uitzonderlijke procedure. De aanduiding impliceert dat de organisatie in kwestie een langetermijn-engagement aangaat met de Vlaamse Gemeenschap. De aanduiding geldt voor onbepaalde duur. Van de cultureel-erfgoedinstelling wordt verwacht dat zij een bijzondere rol opnemen in het uitvoeren van het cultureel-erfgoedbeleid en de prioriteiten die bepaald worden in het regeerakkoord, de beleidsnota Cultuur en de strategische visienota cultureel erfgoed. Het aantal cultureel-erfgoedinstellingen wordt bewust beperkt gehouden.

Het is belangrijk dat er goed wordt nagedacht over de aanduiding van nieuwe cultureel-erfgoedinstellingen. Vanuit een visie op het veld en het beleid maakt de Vlaamse Regering daarom eerst een selectie van de organisaties waarmee zijn een lange termijn engagement wil aangaan. Na de selectie volgt er een advisering waarbij getoetst wordt of de geselecteerde organisaties aan de criteria voldoen (zie artikel 18 en 19).

Artikel 18

In dit artikel worden de criteria voor de aanduiding van collectiebeherende organisaties als cultureel-erfgoedinstelling bepaald. De criteria zijn afgestemd op die van het kwaliteitslabel en van de indeling. Logischerwijze zijn de criteria voor aanduiding als cultureel-erfgoedinstelling geformuleerd op het hoogste niveau.

De criteria zijn:

1° de vijf functies, vermeld in artikel 3, 11°, uitvoeren op een internationaal (en dus ook landelijk) niveau: dit is het doorslaggevende criterium omdat dit het grootste deel van de cultureel-erfgoedwerking van de organisatie omvat. Op de verschillende functies wordt een voorbeeldwerking verwacht die voldoet aan internationale normen.

2° beschikken over een collectie cultureel erfgoed van minstens landelijke betekenis: dit criterium betreft het belang van de collectie cultureel erfgoed. Dat kan gaan om de bijzondere cultuurhistorische of de artistieke waarde, de wetenschappelijke waarde of over de unieke samenhang, de omvang en de geografische reikwijdte of verspreiding van de collectie.

3° een cultureel-erfgoedwerking met een schaalgrootte en reikwijdte van internationaal niveau: dit criterium brengt de omvang en de geografische reikwijdte van de organisatie in rekening.

4° de maatschappelijke en culturele inbedding en engagement: organisaties, aangeduid als cultureel-erfgoedinstelling nemen een bijzondere voorbeeldrol op in het cultureel-erfgoedveld en spelen in op nieuwe ontwikkelingen en uitdagingen in de samenleving. De organisatie is stevig ingebed in haar stad en regio, en behartigt de culturele en maatschappelijke verantwoordelijkheden die daarbij horen. Zij neemt een verantwoordelijkheid op naar andere actoren in het cultureel-erfgoedveld. De organisatie beschikt over een beleid rond duurzaamheid en digitalisering. Ze onderneemt concrete acties om de

maatschappelijke en culturele diversiteit te verhogen op het vlak van bestuur, personeel, aanbod en publiek. De organisatie heeft een brede publieke erkenning in het maatschappelijke en culturele veld.

5° een adequate infrastructuur die de organisatie in staat stelt om de functies uit te voeren op internationaal niveau.

6° een performant zakelijk en financieel beheer waarbij er sprake is van een dynamisch management en een solide financieel beleid en waarbij de principes van goed bestuur worden toegepast. Dat kan zich op verschillende vlakken manifesteren: de organisatie wordt performant aangestuurd en opgevolgd, onderneemt verschillende initiatieven voor het realiseren van aanvullende financiering, bouwt aan sterke garanties voor de financiële gezondheid op lange termijn ...

Op het vlak van goed bestuur wordt er een voorbeeldrol verwacht van de cultureel-erfgoedinstellingen (voor meer toelichting bij goed bestuur: zie artikel 35).

Zowel musea, culturele archiefinstellingen als erfgoedbibliotheken komen in aanmerking voor aanduiding. Bij de beoordeling zullen de criteria getoetst worden rekening houdend met de specificiteit van de werkvorm van de organisatie. De functie 'presenteren en toeleiden' kan bijvoorbeeld anders ingevuld worden bij musea (bezichtigen van een tentoonstelling) dan bij culturele archiefinstellingen (consulteren van de archieven).

Artikel 19

De aanduiding van organisaties als cultureel-erfgoedinstelling gebeurt op basis van een goed onderbouwde argumentatie. Daarom is voorzien dat een beoordelingscommissie een advies formuleert.

Artikel 20

Bij de aanduiding van de groep van cultureel-erfgoedinstellingen wordt gestreefd naar een evenwichtige spreiding over Vlaanderen. Deze bepaling is bedoeld om bijsturing mogelijk te maken, maar mag de aanduiding niet domineren. Het is bijvoorbeeld niet de bedoeling om evenveel organisaties per provincie aan te duiden.

Artikel 21

Dit artikel behoeft geen verdere toelichting.

Artikel 22

Dit artikel bepaalt dat de aanduiding van een collectiebeherende cultureel-erfgoedorganisatie als cultureel-erfgoedinstelling kan worden ingetrokken als de organisatie niet langer voldoet aan de voorwaarden of criteria.

Artikel 23

Dit artikel behoeft geen verdere toelichting.

Afdeling 5. Het indelen van collectiebeherende cultureel-erfgoedorganisaties

Artikel 24

Collectiebeherende organisaties met een kwaliteitslabel kunnen door de Vlaamse Regering ingedeeld worden bij het landelijke of het bovenlokale niveau. Daarmee geeft de Vlaamse overheid aan de verantwoordelijkheid op te nemen om die organisaties te ondersteunen.

Een collectiebeherende cultureel-erfgoedorganisatie kan maar bij één niveau tegelijk ingedeeld zijn. Een organisatie die meerdere soorten collecties beheert,

moet de keuze maken wat zij als haar hoofdcollectie en -activiteit/praktijk beschouwt voor wat betreft de indeling en werkingssubsidies. Ook een organisatie die aangeduid wordt als cultureel-erfgoedinstelling kan niet bijkomend ingedeeld worden.

Artikel 25

Een aanvraag voor indeling is onderdeel van een aanvraag voor werkingssubsidies. De beslissing over de indeling gebeurt tegelijk met de beslissing over de werkingssubsidie. Dat kan daarom gebeuren op basis van dezelfde aanvraag.

Artikel 26

In dit artikel zijn de criteria voor landelijke en bovenlokale indeling bepaald. De criteria beogen een invulling die tussen de criteria voor het kwaliteitslabel (minimale invulling) en die voor aanduiding als 'cultureel-erfgoedinstelling' (hoogste invulling) ligt. Het onderscheid tussen landelijke en bovenlokale indeling wordt vastgelegd in de nadere bepaling van de criteria in het uitvoeringsbesluit. Bij de nadere bepaling wordt rekening gehouden met de verschillende erfgoedpraktijken (de museologie, de archiefwetenschap en documentenbeheer, de informatie- en bibliotheekwetenschap):

1° Het eerste criterium heeft betrekking op de kwaliteitsvolle wijze waarop de vijf functies worden uitgevoerd, hetzij op landelijk, hetzij op bovenlokaal niveau.

2° Het tweede criterium betreft het belang van de collectie cultureel erfgoed. De organisatie moet een collectie cultureel erfgoed beheren die inhoudelijk of thematische van minstens bovenlokaal of landelijk belang is. Dat kan zowel gaan om de cultuurhistorische of de artistieke waarde, de wetenschappelijke waarde of over de unieke samenhang, de omvang en de geografische reikwijdte of verspreiding van de collectie.

3° In het derde criterium worden de omvang en geografische reikwijdte van de cultureel-erfgoedwerking in rekening gebracht. Dat drukt geen waardeoordeel uit, maar wijst op de schaalgrootte van de werking en hangt samen met de relevantie van het thema/de collectie waarrond de collectiebeherende organisatie haar werking ontplooit. Dit criterium wordt beoordeeld aan de hand van het (inter)nationale of bovenlokale netwerk en de (inter)nationale of bovenlokale activiteiten van de organisatie.

4° Het vierde criterium heeft betrekking op de beschikbare infrastructuur die de organisatie in staat stelt om de functies uit te voeren op landelijk of bovenlokaal niveau.

5° Het vijfde criterium gaat over het zakelijke en financiële beheer en de kwaliteit daarvan. Van een organisatie wordt verwacht dat ze rekening houdt met de principes van goed bestuur (zie toelichting bij artikel 35).

Artikel 27

Een indeling geldt voor onbepaalde duur. Eénmaal er een indeling werd toegekend, moet die niet opnieuw aangevraagd worden. Een nieuwe aanvraag indienen is enkel nodig indien er een hogere indeling wordt aangevraagd.

Artikel 28

Dit artikel bepaalt dat de indeling van een collectiebeherende cultureel-erfgoedorganisatie kan worden ingetrokken of gewijzigd (van landelijk naar bovenlokaal) als de organisatie niet langer voldoet aan de toepasselijke voorwaarden of criteria voor dat indelingsniveau. Ook hier is voorzien dat die beslissing tegelijk wordt genomen met de beslissing over de werkingssubsidie.

Artikel 29

Dit artikel behoeft geen verdere toelichting.

Hoofdstuk 3. Werkingssubsidies voor cultureel-erfgoedwerking

Afdeling 1. Algemene bepalingen over werkingssubsidies

Artikels 30 tot en met 43 leggen de algemene bepalingen voor werkingssubsidies vast. Die algemene bepalingen zijn van toepassing op alle werkingssubsidies in dit hoofdstuk.

Artikel 30

Dit artikel verduidelijkt dat er enkel werkingssubsidies worden toegekend aan:

- cultureel-erfgoedorganisaties waarvan de Vlaamse Gemeenschap niet de inrichtende macht is;
- besturen (zoals gedefinieerd in artikel 3).

Met de cultureel-erfgoedorganisaties waarvan de Vlaamse Gemeenschap de inrichtende macht is, worden de zogenaamde 'eigen instellingen' bedoeld, organisaties die opgericht of aangestuurd worden door de Vlaamse Gemeenschap. Met 'aansturen' wordt hier bedoeld dat de Vlaamse Gemeenschap deze organisaties ofwel rechtstreeks aanstuurt (omdat ze onderdeel zijn van de rechtspersoon Vlaamse Gemeenschap) ofwel onrechtstreeks aanstuurt (omdat ze instaat voor het benoemen van de bestuursorganen).

Concreet gaat het om de volgende cultureel-erfgoedorganisaties:

- het Kasteel van Gaasbeek en het Roger Raveel Museum: die musea hebben geen eigen rechtspersoonlijkheid en maken deel uit van de rechtspersoon Vlaamse Gemeenschap;
- het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen (KMSKA) en het Museum van Actuele Kunst Antwerpen (M HKA): die musea werden opgericht door de Vlaamse Gemeenschap in de vorm van een vereniging zonder winstoogmerk.
- Het Kunstmuseum aan Zee te Oostende (Mu.Zee): Mu.Zee werd opgericht door de stad Oostende en de Provincie West-Vlaanderen in de vorm van een vereniging zonder winstoogmerk. Met de afslanking van de provincies trad de Vlaamse Gemeenschap toe tot de vzw in de plaats van de provincie.

De hierboven vermelde organisaties zijn momenteel de enige 'eigen instellingen' die een cultureel-erfgoedorganisatie zijn. Dit sluit echter niet uit dat er nog bijkomende organisatie onder deze definitie kunnen vallen, bijvoorbeeld in het geval de Vlaamse Gemeenschap een nieuwe cultureel-erfgoedorganisatie opricht of overneemt van een andere entiteit.

Organisaties waar de Vlaamse Gemeenschap de inrichtende macht is, voor zover ze over rechtspersoonlijkheid beschikken, ontvangen een toelage zoals gedefinieerd in de Vlaamse Codex Overheidsfinanciën van 29 maart 2019. De bepalingen van het hoofdstuk werkingssubsidies zijn niet van toepassing op die organisaties. Als inrichtende macht heeft de Vlaamse Gemeenschap een andere band met die instellingen. Het is daarom niet wenselijk om de financiering van die organisaties op dezelfde manier te regelen als voor organisaties waarmee ze geen rechtstreekse band heeft. Binnen de Vlaamse overheid bestaan interne instrumenten. De 'eigen instellingen' dienen bijvoorbeeld voor de jaarlijkse begrotingsopmaak een begrotingsvoorstel in.

Zoals vermeld in punt 14 van de algemene memorie is het de bedoeling om voor de eigen instellingen een ondersteuningsmethodiek op maat te ontwikkelen. De bestaande interne instrumenten (jaarlijkse begrotingsvoorstel) kunnen daarbij uitgebreid worden naar een meerjarig perspectief. De mogelijkheid om op langere termijn te plannen en zekerheid te hebben over de financiering is noodzakelijk voor een professionele werking. Tegelijk moet het binnen die methodiek mogelijk zijn om korter op de bal te spelen. Een vaste beleidsperiode met vaste indiendata, waarbij de subsidie gedurende de beleidsperiode niet meer kan aangepast worden, is hier niet wenselijk. Als inrichtende macht moet de Vlaamse Gemeenschap dynamisch kunnen reageren wanneer specifieke situaties zich voordoen bij de eigen instellingen.

Het is belangrijk dat de eigen instellingen een sterke band hebben met de rest van het cultureel-erfgoedveld. Dat wordt meegenomen in de ontwikkeling van de methodiek op maat: zo is het bijvoorbeeld mogelijk dat de beleidsplannen van de eigen instellingen geadviseerd worden door commissies van experts uit het veld die ook worden ingezet bij de advisering van de aanvragen op het decreet. Bij het ontwikkelen van de methodiek op maat kunnen bepaalde onderdelen van procedures die voorzien zijn op basis het decreet alsnog van toepassing worden op de eigen instellingen. Voor landelijke dienstverlenende rollen is het bijvoorbeeld belangrijk dat de dienstverlening wordt afgestemd met de andere actoren die een dienstverlenende rol aanbieden. Hier is het daarom wenselijk dat aanvragen voor een landelijke dienstverlenende rol geadviseerd worden door dezelfde beoordelingscommissie die ook de andere landelijke dienstverlenende rollen adviseert.

Artikel 31

In dit artikel staan de ontvankelijkheidsvoorwaarden opgesomd: beheerd worden door een rechtspersoon zonder winstoogmerk of een publiekrechtelijke rechtspersoon, gelegen zijn in Vlaanderen (het Nederlandse taalgebied) of een Nederlandstalige organisaties zijn die gevestigd is in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad, en tijdig en volledig een aanvraag indienen.

Artikel 32

Als algemene regel geldt dat werkingssubsidies worden toegekend voor een vaste beleidsperiode van vijf jaar die start in het laatste jaar van de Vlaamse legislatuur. Zo kan de Vlaamse Regering één keer per legislatuur een beslissing nemen over de werkingssubsidies.

Op de bovenstaande regel zijn afwijkingen mogelijk. In afdeling 6 (bovenlokale dienstverlenende rollen) zijn beleidsperiodes voorzien die afgestemd zijn op de legislatuur van de gemeenten en de VGC.

Artikel 33

De beoordelingscommissie stelt op basis van de voorwaarden en criteria een advies op over de toekenning van een werkingssubsidie. De administratie maakt op basis van dat advies een ontwerp van beslissing op en bezorgt het aan de Vlaamse minister, bevoegd voor van de cultuur.

Artikel 34

Op voorstel van de minister van Cultuur beslist de Vlaamse Regering over de toekenning en het bedrag van de werkingssubsidie.

Artikel 35

Dit artikel bepaalt de subsidievereisten die nageleefd moeten worden wanneer een organisatie een werkingssubsidie ontvangt.

1° het toepassen van de principes van goed bestuur. Met de principes van goed bestuur worden het afsprakenkaders bedoeld dat in de cultuursector ontwikkeld werd rond goed bestuur (en dat geactualiseerd kan worden). Zo deed de

Universiteit Antwerpen in 2012 een grondig onderzoek naar de toepassing van 'goed bestuur' in culturele organisaties, of met andere woorden hoe culturele organisaties bestuurd worden, en stelde in 2012 een eerste 'Leidraad Cultural Governance' op. Die code werd in 2020 geactualiseerd en gepubliceerd als de 'Bestuurscode Cultuur'. Momenteel is dat document voor de cultuursector een belangrijke oriënterende leidraad. De code is via verschillende kanalen publiek consulteerbaar en wordt door spelers zoals Cultuurloket actief gepromoot in de sector.

De Bestuurscode Cultuur' biedt een holistisch kader waarin beschreven wordt hoe organisaties kunnen omgaan met goed bestuur. Daarin worden een aantal algemene principes beschreven waarbij organisaties de ruimte hebben om die zelf in te vullen ('pas toe en leg uit'-principe). Van bepaalde principes kan ook afgeweken worden mits motivering ('pas toe of leg uit'-principe). Het is de bedoeling dat de code toepasbaar is voor verschillende soorten organisaties (bijvoorbeeld onafhankelijke vzw's versus gemeentebedrijven) en organisaties met verschillende schaalgroottes. Op een aantal punten stelt de code expliciet dat de toepassing ervan proportioneel moet zijn aan de grootte en maturiteit van de organisatie.

Conform artikel 43 kan de Vlaamse Regering de principes van goed bestuur ook nader bepalen. Zo kunnen bepaalde onderdelen van de code bindend gemaakt worden of kan de concrete toepassing ervan verduidelijkt worden.

2° punt 2° bepaalt dat alle organisaties die een werkingssubsidie ontvangen, het standaardlogo van de Vlaamse overheid met de bijhorende baseline moeten vermelden in al hun publieke communicatie. Met de publieke communicatie wordt de openbare communicatie bedoeld naar het grote publiek of andere doelgroepen via bijvoorbeeld de website, nieuwsbrieven, mediacampagnes of andere digitale media.

Artikel 36

De Vlaamse Regering sluit een subsidieovereenkomst met een cultureel-erfgoedorganisatie aan wie zij een werkingssubsidie toekent. De beslissing van de Vlaamse Regering en de geformuleerde aandachtspunten vormen het uitgangspunt voor de subsidieovereenkomst. In de subsidieovereenkomst wordt opgenomen wat de Vlaamse Gemeenschap verwacht van de organisatie. De werkingssubsidie staat daar tegenover.

De subsidieovereenkomst is een handig instrument om, in overleg met de organisatie, doelstellingen en resultaatgebieden af te spreken en prioriteiten te leggen.

De inhoud van de subsidieovereenkomst blijft beperkt tot een concretisering van de voorwaarden of het vastleggen van praktische of organisatorische afspraken. Gelet op de Cultuurpactwetgeving (wet van 16 juli 1973) is het niet mogelijk om in een beheersovereenkomst bijkomende subsidievoorwaarden of subsidievereisten op te nemen.

Voor de bovenlokale dienstverlenende rollen die opgenomen worden door een bestuur wordt er een cultureel-erfgoedconvenant gesloten omdat dit de gangbare term is voor een afsprakenkader tussen de Vlaamse overheid en een ander bestuur. Qua invulling is een convenant gelijkaardig aan een beheersovereenkomst.

Artikel 37

Dit artikel voorziet de mogelijkheid om de doelstelling van de werkingssubsidie nader te verduidelijken bij de subsidiebeslissing. In het geval van een beheersovereenkomst wordt die verduidelijking opgenomen in dat document. Dit biedt het voordeel van bijkomende rechtszekerheid omdat het daardoor voor de verschillende partijen duidelijker wordt waarvoor de subsidie precies wordt toegekend.

Artikel 38

Dit artikel legt het basisprincipe vast dat er een verantwoording moet afgelegd worden voor de werkingsubsidie.

In de uitvoeringsbesluiten zal nader bepaald worden waaruit die verantwoording moet bestaan, waarbij het verminderen van de administratieve lasten een aandachtspunt is.

Artikel 39

Dit artikel behoeft geen verdere toelichting.

Artikel 40

Dit artikel regelt de mogelijkheid om een reserve op te bouwen met de werkingsubsidie, en delegeert aan de Vlaamse Regering het vaststellen van de regels daarvoor.

Bedoeling is dat organisaties of besturen hun werking over meerdere jaren kunnen plannen zonder dat dit problemen geeft bij de subsidieverantwoording. Bij het nader bepalen van de regels voor reservevorming kunnen dezelfde normen en regels toegepast worden zoals bepaald op basis Vlaamse Codex Overheidsfinanciën, waarbij voorzien kan worden de toetsing te doen op basis van een meerjarige periode.

Artikel 41

Dit artikel bepaalt dat de administratie, eventueel bijgestaan door externe experts, de werking evalueert. In tegenstelling tot het jaarlijkse toezicht zoals vermeld in artikel 39, gaat het over een evaluatie van doelstellingen die zich over meerdere jaren situeren en niet om een voornamelijk financieel toezicht. Op basis van dit artikel is zowel een tussentijdse evaluatie mogelijk (die bezorgd kan worden aan de organisatie voor ze een nieuwe aanvraag indient) als een eindevaluatie die de volledige beleidsperiode overspant.

Artikel 42

Dit artikel maakt het mogelijk om een sanctionerende maatregel op te leggen in het geval van ernstige tekortkomingen. De maatregel moet in verhouding staan tot de vastgestelde inbreuk.

Deze aangepaste sanctieregeling vormt een uitzondering op de wet van 16 mei 2003 tot vaststelling van de algemene bepalingen die gelden voor de begrotingen, de controle op de subsidies en voor de boekhouding van de gemeenschappen en de gewesten, alsook voor de organisatie van de controle door het Rekenhof. Artikel 13 van deze wet luidt als volgt:

“Tot onmiddellijke terugbetaling van de subsidie is gehouden de begunstigde:

- 1° die de voorwaarden niet naleeft, waaronder de subsidie werd verleend;
- 2° die de subsidie niet aanwendt voor de doeleinden, waarvoor zij werd verleend;
- 3° die de in artikel 12 bedoelde controle verhindert.

Blijft de begunstigde van de subsidie in gebreke de in artikel 11 bedoelde verantwoording te verstrekken, dan is hij gehouden tot terugbetaling ten belope van het deel dat niet werd verantwoord.”

Met dit artikel wordt afgeweken van het principe van ‘automatische terugvordering’. Dat wordt vervangen door een meer genuanceerde benadering waarbij, in afwijking van artikel 13 van de wet van 16 mei 2003, aan de Vlaamse Regering een appreciatiebevoegdheid wordt toegekend. Bij niet-naleving van een subsidievoorwaarde of subsidievereiste beslist de Vlaamse Regering, rekening houdend met de specifieke omstandigheden van het dossier, of die niet naleving noopt tot een gehele of gedeeltelijke terugvordering van het toegekende subsidiebedrag.

Artikel 13 van de wet van 16 mei 2003 maakt deel uit van een door de federale wetgever aan de gemeenschappen en gewesten bindend opgelegde regeling. De

decreetgever kan daardoor in principe niet in een minder strenge regeling voorzien, tenzij door de toepassing van artikel 10 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming van de instellingen ('impliciete bevoegdheden'). Op grond van de 'impliciete bevoegdheden' kan een decreet bepalingen bevatten waarvoor de gewesten en gemeenschappen in principe niet bevoegd zijn. Voor de toepassing van artikel 10 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 gelden volgende voorwaarden:

- 1° de voorgestelde afwijking moet noodzakelijk zijn voor de uitoefening van een aan de gemeenschappen toegewezen bevoegdheid;
- 2° de betrokken aangelegenheid leent zich tot een gedifferentieerde regeling;
- 3° de weerslag van de afwijking op de betrokken aangelegenheid is marginaal.

In de context van het Cultureelerfgoeddecreet wordt voldaan aan die voorwaarden. Ten eerste is de doelstelling van het Cultureel-erfgoeddecreet het stimuleren van een kwaliteitsvolle en duurzame cultureel-erfgoedwerking. Een verplichte en automatische terugvordering van de subsidie, in geval van niet-naleving van een subsidievoorwaarde, kan resulteren in het faillissement van de betrokken cultureel-erfgoedorganisatie. Daardoor dreigt bijvoorbeeld het cultureel erfgoed dat die organisatie beheert verloren te gaan of verkocht te worden, wat compleet in tegenspraak is met de doelstelling van het decreet. Bovendien is een volledige terugvordering van de subsidie, bijvoorbeeld wanneer een organisatie vergeet de subsidievereiste inzake logovermelding na te leven, moeilijk te rijmen met het evenredigheidsbeginsel. Een dergelijk zware sanctie is niet gepast voor deze lichte inbreuk. Er is een duidelijke noodzaak om te kunnen afwijken van het principe van de 'automatische terugvordering'.

Ten tweede laat de appreciatiebevoegdheid, die aan de Vlaamse Regering wordt toegekend, toe om een gewogen beslissing te nemen die rekening houdt met de specificiteit van elk dossier. De mogelijkheid voor een overheid om een eigen beleid te voeren kan verantwoord worden vanuit de specificiteit van de culturele sector. De culturele sector is immers in hogere mate afhankelijk van subsidiemiddelen. Het principe van een automatische terugvordering zou, zoals aangegeven, resulteren in faillissementen van culturele organisaties. De situatie voor de cultuursector is daarmee anders dan in andere sectoren, zoals bijvoorbeeld bedrijfssubsidies waar dat probleem zich minder zal stellen gelet op de lage subsidieafhankelijkheid. De bepalingen lenen zich tot een gedifferentieerde regeling.

Ten derde wordt opgemerkt dat, naast het Cultureelerfgoeddecreet, het Kunstendecreet en het decreet Sociaal-cultureel Volwassenenwerk de enige decreten zijn die een dergelijke uitzondering voorzien. Binnen de bevoegdheden van de Vlaamse Gemeenschap is de impact ervan beperkt. Bovendien is het zo dat die afwijking niet betekent dat de wet van 16 mei 2003 niet meer toegepast zou worden. De andere situaties beschreven in de wet (de subsidie niet aanwenden voor de doelstelling waarvoor ze is toegekend of de controle verhinderen) blijven gelden. De meeste courante situatie bij de controle op de subsidies is dat vastgesteld wordt dat de subsidie niet volledig besteed is voor de doelstelling waarvoor ze is toegekend. In die situatie blijft de wet gelden en is er geen appreciatiebevoegdheid om de begunstigde het niet-besteelde bedrag toch te laten behouden.

Enkel in een beperkt aantal gevallen waarbij de subsidievoorwaarden niet nageleefd worden houdt deze bepaling in dat een sanctie wordt opgelegd in verhouding tot de inbreuk. De weerslag van de afwijking is marginaal.

Artikel 43

Dit artikel behoeft geen verdere toelichting.

Afdeling 2. Werkingssubsidies voor collectiebeherende cultureel-erfgoedorganisaties voor de functies

Artikel 44

Dit artikel bepaalt dat de Vlaamse Regering een werkingssubsidie kan toekennen aan musea, culturele archiefinstellingen en erfgoedbibliotheken, mits zij ingedeeld zijn bij het bovenlokale of landelijke niveau, of aangeduid als cultureel-erfgoedinstelling.

Deze werkingssubsidie wordt toegekend voor het uitvoeren van de vijf functies, vermeld in artikel 3, 11°.

Collectiebeherende cultureel-erfgoedorganisaties waar de cultureel-erfgoedwerking onderdeel is van een omvangrijkere kerntaak kunnen eveneens een werkingssubsidie ontvangen. Daarmee worden bijvoorbeeld de academische erfgoedwerking van universiteiten, openbare bibliotheken of stadsarchieven bedoeld. De cultureel-erfgoedwerking is daar onderdeel van de een omvangrijkere kerntaak (zoals onderwijs of publieke archiefwerking). Voor dergelijke organisaties is de werkingssubsidie aanvullend. De hoofdverantwoordelijkheid blijft hier bij de entiteit wiens bevoegdheid het is om deze kerntaak te ondersteunen. Het is niet de bedoeling dat Cultuur de financiering van dergelijke taken gaat overnemen.

Een aandachtspunt voor deze organisaties is bijgevolg ook dat zij duidelijk moeten kunnen aangeven welke extra taken zijn zullen opnemen met de werkingssubsidie vanuit Cultuur en wat de meerwaarde hiervoor is voor het culturele veld.

Artikel 45

De commissie formuleert een advies over de toekenning van een subsidie.

Indien van toepassing formuleert de commissie ook een advies over de landelijke of bovenlokale indeling. Dat is van toepassing in de volgende situaties:

- een organisatie die nog niet is ingedeeld vraagt een indeling aan (die tegelijk een aanvraag is voor werkingssubsidies);
- een organisatie die bovenlokaal is ingedeeld vraagt een landelijke indeling aan;
- de commissie stelt bij de beoordeling vast dat er niet meer voldaan is aan de criteria voor landelijke of bovenlokale indeling. Zij kan dan een andere indeling adviseren (bovenlokaal in plaats van landelijk) of adviseren om de organisatie niet meer in te delen.

Voor die beoordeling kan de commissie gebruik maken van de evaluaties die door de administratie worden uitgevoerd zoals vermeld in artikel 41.

Artikel 46

Dit artikel bevat de criteria die gelden voor de toekenning en de bepaling van de hoogte van de werkingssubsidie aan een collectiebeherende cultureel-erfgoedorganisatie. Het is de bedoeling dat deze criteria beoordeeld worden in de context van de geplande doelstellingen en acties zoals vermeld in de subsidieaanvraag.

De volgende criteria zijn van toepassing:

1° de kwaliteit van de uitvoering van de functies, vermeld in artikel 3, 8°.

2° dit criterium weegt de kwaliteit van de samenwerking en brengt de netwerking van de organisatie in kaart.

3° bij de uitvoering van de cultureel-erfgoedwerking moet een organisatie aandacht hebben voor drie 'transversale' thema's: maatschappelijke of culturele diversiteit, duurzaamheid en digitaal beleid. Dat zijn thema's die aan bod kunnen

komen in alle aspecten van de cultureel-erfgoedwerking. Daardoor zijn die relevant doorheen de uitvoering van de functies (of de dienstverlenende rol indien van toepassing).

Over het thema 'maatschappelijke of culturele diversiteit' wordt meegegeven dat het niet de bedoeling is om hiervoor persoonsgegevens op te vragen. De organisaties motiveren dit in hun aanvraag aan de hand van het beleid dat gevoerd wordt en de maatregelen die ze nemen, niet door het verstrekken van privacygevoelige informatie.

4° de wijze waarop invulling gegeven wordt aan de strategische visienota: hier is het de bedoeling dat ingespeeld wordt op de beleidsprioriteiten die opgenomen zijn in de beleidsnota Cultuur en de strategische visienota cultureel erfgoed.

5° de kwaliteit van het zakelijk beheer. Verschillende aspecten van het zakelijke beheer kunnen aan bod komen. Dit gaat bijvoorbeeld over de aansturing en interne organisatie en evaluatie van de organisatie, het personeelsbeleid of het financieel beleid.

6° de haalbaarheid en het realiteitsgehalte van de begroting. De gevraagde subsidie moet beargumenteerd worden op basis van een realistische en onderbouwde raming zodat de nood aan een subsidie aangetoond is. Bij de bepaling van de subsidie is het van belang om andere opbrengsten duidelijk in beeld te brengen en daarmee rekening te houden. Bepaalde organisaties hebben bijvoorbeeld geen inrichtende macht (bijvoorbeeld een stad of gemeente) die zorgt voor de basisfinanciering. Deze organisaties hebben nood aan een hogere subsidie om hetzelfde financieringsniveau te halen.

Afdeling 3. Werkingssubsidie voor periodieke cultureel-erfgoedpublicaties

Artikel 47

Dit artikel voorziet de mogelijkheid om een werkingssubsidie toe te kennen aan een periodieke cultureel-erfgoedpublicatie. Dit kan gaan om een gedrukte of digitale publicatie.

In tegenstelling tot de collectiebeherende organisaties die de vijf functies evenwichtig moeten uitvoeren ligt de focus hier op slechts één functie: presenteren en toeleiden.

Artikel 48

In dit artikel worden de voorwaarden opgesomd waar een organisatie aan moet voldoen om in aanmerking te komen voor een werkingssubsidie als cultureel-erfgoedpublicatie:

1° de publicatie moet in hoofdzaak over cultureel-erfgoedwerking of over cultureel erfgoed gaan.

2° het is niet de bedoeling dat organisaties die structureel gesubsidieerd worden, en in dat kader een publicatie uitgeven, daarvoor een aparte werkingssubsidie aanvragen. Dergelijke publicaties worden uitgesloten.

3° er moet voldoende expertise aanwezig zijn voor het uitgeven van een publicatie, of de organisatie moet daarop beroep doen.

Artikel 49

Dit artikel beschrijft de criteria waaraan een periodieke publicatie wordt getoetst.

1° De relevantie van de publicatie wordt getoetst. Een periodieke publicatie moet de doelgroep informatie verstrekken en de kennis verhogen van het cultureel erfgoed of van de praktijken die in het cultureel-erfgoedveld gehanteerd worden. Publicaties moeten het debat aanzwengelen en mee de discussie voeren. In een cultureel-erfgoedpublicatie wordt bijvoorbeeld aandacht besteed aan

internationale tendensen. De uitgever zorgt zo mee voor de vertaling van internationale, maatschappelijke evoluties naar het Vlaamse cultureel-erfgoedveld en naar het publiek.

2° Er zijn veel mogelijkheden voor het mooi, verzorgd en degelijk presenteren van een publicatie. Dat wordt gewogen bij de beoordeling. Ook het taalgebruik in de publicatie speelt mee in de beoordeling.

3° Enkel publicaties met minstens een landelijke reikwijdte komen in aanmerking. Dat wordt geëvalueerd op basis van de oplage en de verspreiding.

4° Zie artikel 46, 3°.

5° Zie artikel 46, 4°.

6° Zie artikel 46, 5°.

7° Zie artikel 46, 6°.

Afdeling 4. Werkingssubsidie voor een cultureel-erfgoedorganisatie die de cultureel-erfgoedwerking opneemt voor het immaterieel erfgoed

Artikel 50

Dit artikel voorziet de mogelijkheid om een werkingssubsidie toe te kennen aan een organisatie die de cultureel-erfgoedwerking opneemt voor het immaterieel erfgoed. Hier staat de opdracht van deze organisatie beschreven (zie punt 18 in de algemene memorie).

Artikel 51

Dit artikel bevat de criteria die gelden voor de toekenning en de bepaling van de hoogte van de werkingssubsidie voor een cultureel-erfgoedorganisatie die de cultureel-erfgoedwerking opneemt voor het immaterieel erfgoed:

1° Het eerste criterium gaat over de wijze waarop de opdracht, vermeld in artikel 50, wordt uitgevoerd.

2° Het tweede criterium brengt de positionering en netwerkvorming in kaart en weegt de samenwerking. De organisatie moet oog hebben voor verwante kennis die aanwezig is bij andere spelers binnen of buiten het cultureel-erfgoedveld. De organisatie heeft de taak om internationale evoluties op te volgen, daaraan mee te werken en kennis terug te koppelen en toepasbaar en inzetbaar te maken.

3° Zie artikel 46, 3°.

4° Zie artikel 46, 4°.

5° Het vijfde criterium gaat over de wijze waarop de cultureel-erfgoedgemeenschappen die werkzaam zijn rond immaterieel erfgoed vertegenwoordigd zijn in de organisatie en de werking ervan mee aansturen.

6° Zie artikel 46, 5°.

7° Zie artikel 46, 6°.

Afdeling 5. Werkingssubsidie voor het steunpunt

Artikel 52

Dit artikel beschrijft de taakstelling van het steunpunt. De formulering ervan is het resultaat van de afstemming die in 2018 gebeurde over de taakstelling van de steunpunten in de verschillende cultuursectoren.

Het steunpunt heeft als doel de cultureel-erfgoedorganisaties en beheerders van cultureel erfgoed te ondersteunen en de ontwikkeling van het cultureel-erfgoedveld te stimuleren met het oog op de doelstellingen, vermeld in dit ontwerp van decreet.

Het steunpunt realiseert zijn dienstverlenende rol op basis van volgende kerntaken:

1° praktijkondersteuning: het leveren van een actieve dienstverlening met betrekking tot cultureel-erfgoedwerking rekening houdend met de internationale standaarden;

2° praktijkontwikkeling: het leveren van een bijdrage aan een duurzame ontwikkeling van het cultureel-erfgoedveld met betrekking tot de cultureel-erfgoedwerking. Qua definiëring is voor alle steunpunten aangegeven dat het gaat om praktijkgericht onderzoek dat ervoor dient om de sector verder te laten ontwikkelen. De doelgroep is daarbij de sector zelf.

Indien een steunpunt (op vraag) onderzoekstaken op zich neemt voor de voorbereiding, ontwikkeling of evaluatie van het overheidsbeleid (onderzoek waarbij de overheid de doelgroep is), wordt vastgelegd dat dit in afstemming gebeurt met de administratie. Samen wordt een Afsprakenkader Onderzoek opgesteld waarin de onderzoeksagenda en de uitbesteding van het benodigde beleidsrelevante onderzoek (zowel aan steunpunten, als aan derden) kunnen worden geformaliseerd.

3° beeldvorming en promotie: het organiseren en coördineren van activiteiten die de kennis over het cultureel erfgoed en de cultureel-erfgoedorganisaties en erfgoedgemeenschappen, bij het publiek, de overheid en in het buitenland bevorderen, en die bijdragen tot een ruimere cultuurparticipatie.

4° platform: de kerntaak "platform", die de rol van een steunpunt als draaischijf binnen zijn sector benadrukt, is een taak voor alle steunpunten. Naast de "netwerктаak" (die bedoeld is om het eigen veld samen te brengen), wordt de samenwerking van steunpunten onderling vastgelegd voor thematische en territoriale vraagstukken. Hiermee wordt een samenspel beoogd tussen de verschillende actoren in de bovenbouw. Thematische vraagstukken binnen cultuur handelen rond diversiteit, participatie, duurzaamheid, digitalisering enzovoort. Territoriale vraagstukken binnen cultuur handelen rond de plaats van cultuur in een bepaalde omgeving zoals bijvoorbeeld het lokale of bovenlokale.

De formulering van de kerntaken middels dit artikel houdt niet in dat het steunpunt zich daartoe dient te beperken. Er kunnen wanneer nodig ook andere taken worden uitgevoerd, die al dan niet decretaal werden bepaald.

Artikel 53

Dit artikel legt vast dat de beleidsperiode van het steunpunt één jaar valt voor de beleidsperiode vermeld in artikel 32. Eén van de taken van het steunpunt is andere actoren te ondersteunen en begeleiden bij de opmaak van hun aanvraag. Het is moeilijk voor het steunpunt om tegelijk de eigen aanvraag op te maken en anderen te begeleiden. Daarom is voorzien dat de beleidsperiode van het steunpunt één jaar voor de rest van de sector valt.

Artikel 54

Dit artikel bepaalt de criteria waaraan de aanvraag voor werkingssubsidies wordt getoetst. Die zijn gebaseerd op dezelfde criteria die gelden voor de landelijke dienstverlenende rollen.

Afdeling 6. Werkingssubsidies voor cultureel-erfgoedorganisaties voor dienstverlenende rollen op landelijk niveau

Artikel 55

Dit artikel bepaalt dat de Vlaamse Regering een werkingssubsidie kan toekennen aan cultureel-erfgoedorganisaties die een dienstverlenende rol op landelijk niveau opnemen.

Een dienstverlenende organisatie zet zich in om rond een bepaalde erfgoed-specialisatie of rond een bepaald thema erfgoedbeheerders in het veld en daarbuiten te begeleiden bij de uitvoering van de functies en internationale expertise binnen te brengen. De opbouw en doorstroming van kennis en expertise en de actieve begeleiding en ondersteuning van erfgoedbeheerders staan centraal.

Zowel een collectiebeherende organisatie met een landelijke of bovenlokale indeling, als een afzonderlijke dienstverlenende organisatie komen in aanmerking. Samenwerking en clustering zijn belangrijke uitgangspunten. Om een versnippering van het veld inhoudelijk en financieel te vermijden, is het belangrijk dat thema's of specialisaties waarrond een dienstverlening wordt aangeboden, zoveel mogelijk geclusterd worden. Om te bepalen of een cultureel-erfgoedorganisatie kan worden gesubsidieerd zal het volledige cultureel-erfgoedveld bekeken worden.

Voor meer toelichting, zie punt 18 in de algemene memorie.

In het tweede lid is bepaald dat er per dienstverlenende rol slechts één organisatie gesubsidieerd kan worden, waarbij die organisatie ook als coördinator kan optreden voor het netwerk, vanuit een partnerschap, dat deze rol opneemt. Vanuit efficiëntie is het niet wenselijk om twee organisaties/netwerken te ondersteunen om dezelfde landelijke dienstverlening aan te bieden.

De werking van een dienstverlenende organisatie vertoont gelijkenissen met die van het steunpunt, maar er zijn ook belangrijke verschillen. Beide hebben als opdracht om andere actoren te ondersteunen. Specifiek voor het steunpunt geldt echter dat het zich op heel de sector richt, terwijl dienstverlenende rollen op landelijk niveau zich richten op een specifiek thema en/of een specifieke doelgroep. Het steunpunt heeft daarnaast nog bijkomende (kern)taken, bijvoorbeeld een netwerktaak om het veld samen te brengen. Voor het steunpunt zijn de kerntaken specifiek bepaald en staan deze vermeld in het decreet (praktijkondersteuning, praktijkontwikkeling, beeldvorming en promotie en platform). Voor de steunpunten in de andere cultuurdecreten zijn deze kerntaken op een gelijkaardige manier geformuleerd.

Artikel 56

Dit artikel bevat de criteria die gelden voor de toekenning en de bepaling van de hoogte van de werkingssubsidie voor dienstverlenende rollen op landelijk niveau. De volgende criteria zijn van toepassing:

1° de mate waarin de dienstverlenende rol inspeelt op noden van cultureel erfgoed, erfgoedbeheerders of cultureel-erfgoedgemeenschap: de dienstverlening moet inspelen op aantoonbare erfgoednoden bij de cultureel-erfgoedgemeenschappen en de erfgoedbeheerders. Het gaat om complexe of grootschalige erfgoednoden die de draagkracht van individuele organisaties overstijgen en waarvoor diverse vormen van kennis, expertise, en infrastructuur moeten worden samengebracht. De erfgoedbeheerders of de cultureel-erfgoedgemeenschap vormen de groep van organisaties en personen die de kennis en expertise nodig heeft, zij vormen het draagvlak voor de dienstverlenende cultureel-erfgoedorganisatie.

2° de kwaliteit van de aanwezige expertise: de organisatie moet de expertise die ze wil inzetten al hebben ontwikkeld. Die expertise wordt aangegeven in de aanvraag, en is relevant voor het cultureel-erfgoedveld. De subsidiëring gaat over het inzetten van de expertise en de verdere uitbouw ervan. Indien de rol wordt opgenomen door een landelijk of bovenlokaal ingedeelde collectiebeherende organisatie, vertrekt de rol vanuit de expertise gelinkt aan het collectieprofiel, de aanwezige competenties, infrastructuur

3° de wijze waarop de dienstverlenende rol wordt opgenomen en de mate waarin deze rol niet wordt ingevuld door een andere cultureel-erfgoedorganisatie: de dienstverlenende werking die de organisatie ontplooit is niet alleen vraaggericht maar ook aanbodgericht. Een meetbare output is noodzakelijk. De dienstverlening richt zich naar de cultureel-erfgoedorganisaties, maar ook naar de actoren die de zorg voor cultureel erfgoed niet als kerntaak hebben. Het is van belang dat cultureel-erfgoedactoren die tot de doelgroep behoren betrokken worden in de werking.

4° de schaalgrootte en de landelijke reikwijdte van de werking: naast een werking met een landelijk bereik, wordt de omvang van de werking beoordeeld. Het is de bedoeling de versnippering van expertise tegen te gaan en clustering en samenwerking zoveel mogelijk te stimuleren. Het opnemen van een dienstverlenende rol op landelijk niveau gebeurt bij voorkeur in een netwerk met verschillende actoren. Fusies en samenwerking worden aangemoedigd, dat zorgt voor meer slagkrachtige werkingen.

5° de samenwerking en netwerking, waaronder met relevante partners zowel binnen Vlaanderen als internationaal: dit criterium brengt de positionering en netwerkvorming in kaart en weegt de samenwerking. De organisatie moet oog hebben voor verwante kennis en aanbod (bijvoorbeeld van infrastructuur) die aanwezig is bij andere spelers binnen of buiten het cultureel-erfgoedveld. De organisatie heeft de taak om internationale evoluties op te volgen, daaraan mee te werken en kennis terug te koppelen en toepasbaar en inzetbaar te maken. De ontwikkeling van kennis en expertise voor de zorg voor en omgang met het cultureel erfgoed gebeurt in Vlaanderen maar ook in het buitenland of in een internationale context van samenwerking en kennisdeling.

6° Zie bij artikel 46, 3°

7° Zie bij artikel 46, 4°

8° Zie bij artikel 46, 5°

9° Zie bij artikel 46, 6°

Afdeling 7. Werkingssubsidies voor besturen voor dienstverlenende rollen op bovenlokaal niveau

Artikel 57

Dit artikel bepaalt dat de Vlaamse Regering een werkingssubsidie kan toekennen aan een intergemeentelijk samenwerkingsverband van lokale besturen of aan de VGC om een dienstverlenende rol op te nemen op bovenlokaal niveau (zie punt 18 in de algemene memorie).

De subsidie wordt toegekend voor het opnemen van een dienstverlenende rol ter ondersteuning van het cultureel erfgoed, de erfgoedbeheerders en cultureel-erfgoedgemeenschappen. Het opzet is dat de cultureel-erfgoedwerking (met name de zorg voor en omgang met het aanwezige cultureel erfgoed) op het grondgebied (of een bredere regio) wordt verbeterd. Aan het einde van een

beleidsperiode wordt zichtbaar resultaat kan voorgelegd. De uitvoering blijft in handen van een erfgoedcel als initiërende, coördinerende en uitvoerende actor. De dienstverlenende rol, of bepaalde onderdelen ervan, kan het eigen grondgebied overstijgen en zich richten op een bredere regio. Dat maakt het mogelijk om bepaalde taken voor een bredere regio (bijvoorbeeld rond depotbeleid) op te nemen via de dienstverlenende rollen op bovenlokaal niveau.

Naar afstemming tussen de verschillende bovenlokale rollen is het belangrijk dat het duidelijk is welke dienstverlening zich richt tot het eigen grondgebied en welke dienstverlening zich richt op een bredere regio. In het cultureel-erfgoedconvenant zullen daarover nadere afspraken opgenomen worden. Ook naar financiering toe is dat van belang: het opnemen van een dienstverlenende rol voor een bredere regio kan een hogere werkingssubsidie verantwoorden.

In het vierde lid wordt beschreven waarvoor de werkingssubsidie wordt toegekend, met name voor de ondersteuning van een cultureel-erfgoedcel. Indien de dienstverlenende rol mede wordt ingevuld door één of meer collectiebeherende organisatie kan een deel van de werkingssubsidie gaan naar die organisatie(s).

De ondersteuning aan de vijf kunststeden, Antwerpen, Gent, Brugge, Leuven en Mechelen, voor het opnemen van de bovenlokale dienstverlening kan mits uitbreiding naar een intergemeentelijk samenwerkingsverband of via delegatie aan een collectiebeherende organisatie op het grondgebied van de stad. Door de mogelijkheid te voorzien om een collectiebeherende organisatie op het grondgebied van de stad te laten intekenen op een dienstverlenende rol op bovenlokaal niveau, wordt een krachtenbundeling in het cultureel-erfgoedveld nagestreefd.

De afwijkende regeling voor de ondersteuning van de bovenlokale rollen vanuit Antwerpen, Gent, Brugge, Leuven en Mechelen wordt voorzien omwille van de hoge aanwezigheid van cultureel erfgoed op het grondgebied. Hier kan een collectiebeherende organisatie die daartoe door de stad gedelegeerd werd de aanvraag indienen. Voor andere steden en gemeenten geldt dat enkel ondersteuning kan worden aangevraagd door zich te verenigen in een intergemeentelijk samenwerkingsverband, dat om te waarborgen dat er voldoende cultureel erfgoed aanwezig is om een beleid rond te voeren.

Artikel 58

Dit artikel vermeldt de beleidsperiodes. Voor intergemeentelijke samenwerkingsverbanden is die afgestemd op de gemeentelijke legislatuur en stemt overeen met de beleidsperiodes die gelden voor de samenwerkingsverbanden voor onroerend erfgoed. Ook voor de collectiebeherende organisaties die, volgens artikel 57, door de steden Antwerpen, Gent, Brugge, Leuven en Mechelen kunnen worden gemandateerd om in te tekenen op een dienstverlenende rol op bovenlokaal niveau, geldt dat de beleidsperiode is afgestemd op de gemeentelijke legislatuur en zes jaar duurt. Dat verschilt met de vijfjarige beleidsperiode voor het opnemen van functies of een dienstverlenende rol op landelijk niveau.

Voor de VGC is de beleidsperiode afgestemd op de legislatuur van het Vlaams Parlement en de beleidsplanning van de VGC.

Artikel 59

Voor intergemeentelijke samenwerkingsverbanden geldt als bijkomende ontvankelijkheidsvoorwaarden dat ze in het Vlaamse Gewest moeten liggen en beschikken over rechtspersoonlijkheid conform de toepasselijke regelgeving inzake intergemeentelijke samenwerking.

Daarnaast zullen de gemeenten die deelnemen aan een intergemeentelijk samenwerkingsverbanden allen ook deel moeten uitmaken van dezelfde

referentieregio. De Vlaamse Regering keurde op 12 maart 2021 een kadernota goed waarbij Vlaanderen werd ingedeeld in 17 referentieregio's. Die referentieregio's zullen de basis vormen waarbinnen intergemeentelijke samenwerking zich moet situeren. In navolging van de kadernota volgt nog een traject om de principes om te zetten in regelgeving. Mits motivering is het mogelijk dat de Vlaamse Regering een uitzondering toestaat op het principe dat alle gemeenten deel moeten uitmaken van dezelfde referentieregio.

Artikel 60

Dit artikel bepaalt de subsidiëringsvoorwaarden die van toepassing zijn voor de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden, in de eerste plaats de aanwezigheid van voldoende cultureel erfgoed en cultureel-erfgoedbeheerders die een dienstverlenende rol verantwoorden. Daarnaast geldt een werkingsgebied dat ten minste 85.000 inwoners omvat. Die voorwaarde wordt ingeschreven met het oog op voldoende schaalgrootte voor de cultureel-erfgoedwerking.

Het minimum aantal inwoners op het grondgebied is niet van toepassing in geval het intergemeentelijk samenwerkingsverband samenvalt met het werkingsgebied van een erkende intergemeentelijke onroerend erfgoeddienst. Het is van belang dat de werkingsgebieden van beide kunnen samenvallen. Het opleggen van een grens van 85.000 inwoners kan er toe leiden dat het samenwerkingsverband enkel voor cultureel erfgoed moet uitbreiden omdat deze voorwaarde niet geldt voor onroerend erfgoed.

Artikel 61

Dit artikel bevat de criteria die gelden voor de toekenning en de bepaling van de hoogte van de werkingssubsidie voor besturen voor dienstverlenende rollen op bovenlokaal niveau:

1° het belang van het aanwezige cultureel erfgoed en de cultureel-erfgoedactoren op het grondgebied (of de bredere regio) en de noden ervan: uit de aanvraag moet blijken welk cultureel erfgoed op het grondgebied aanwezig is, welke actoren actief zijn en op welke erfgoednoden (zowel voor roerend als voor immaterieel erfgoed) wordt ingezet. Het belang van het cultureel erfgoed, de actoren en de aangetoonde erfgoednoden wegen door bij het bepalen van het subsidiebedrag.

2° de wijze waarop de dienstverlening wordt uitgevoerd en de mate waarin de dienstverlenende rol inspeelt op de noden: de dienstverlening die de erfgoedcel ontplooit is niet alleen vraaggericht maar ook aanbodgericht. Een meetbare output is noodzakelijk. De dienstverlening wordt beoordeeld aan de hand van een plan, waarin wordt aangetoond hoe de noden worden aangepakt en weggewerkt en hoe de resultaten duurzaam worden verankerd. Aan het einde van het traject moet er een zichtbaar resultaat (met name een betere zorg en omgang met cultureel erfgoed) voorgelegd kunnen worden. Het is van belang dat cultureel-erfgoedactoren die tot de doelgroep behoren betrokken worden in de werking. Daarbij is ook van belang dat de lokale erfgoedgemeenschappen betrokken worden in het (boven)lokale beleid en dus niet enkel in de werking van de erfgoedcel.

3° de kwaliteit van de expertise: Deze expertise moet bewezen kunnen worden in de aanvraag, en relevant zijn voor de cultureel-erfgoedactoren op het grondgebied. Bestaande werkingen moeten aantonen dat zij over de nodige expertise beschikken. Nieuwe aanvragen moeten overtuigend kunnen aantonen dat zij deze expertise zullen ontwikkelen. Daarbij kan beroep gedaan worden op expertise van andere actoren op het grondgebied of erbuiten.

4° het vierde criterium toetst de samenwerking, netwerking en afstemming met relevante partners. Afstemming met andere relevante actoren die een

bovenlokale dienstverlening aanbieden, is een belangrijk punt. Dat gaat over andere actoren die een bovenlokale dienstverlenende rol aanbieden en over, indien actief binnen hetzelfde werkgebied, de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden voor onroerend erfgoed of de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden op basis van het Bovenlokaal Cultuurdecreet.

5° Zie artikel 46, 3°

6° Zie artikel 46, 4°

7° Zie artikel 46, 5°

8° Zie artikel 46, 6°

Hoofdstuk 4. Projectsubsidies voor cultureel-erfgoedwerking

Afdeling 1. Algemene bepalingen over projectsubsidies

De artikelen in deze afdeling bevatten de algemene bepalingen voor projectsubsidies. Deze algemene bepalingen zijn van toepassing op de projectsubsidies zoals beschreven in de andere afdelingen van dit hoofdstuk.

Artikel 62

Dit artikel somt de voorwaarden op waaraan een organisatie moet voldoen om in aanmerking te komen voor een projectsubsidie: beschikken over rechtspersoonlijkheid zonder winstgevend doel of over een publiekrechtelijke rechtspersoonlijkheid, gelegen zijn in het Nederlandse taalgebied of een Nederlandstalige organisatie zijn gevestigd in Brussel en tijdig een volledige aanvraag indienen.

Op de eerste voorwaarde wordt een uitzondering gemaakt voor niet-periodieke publicaties. Hier mag de aanvrager een uitgeverij zijn en daarom beschikken over een rechtspersoonlijkheid met een winstgevend doel, dat om te vermijden dat de aanvragende organisatie moet optreden als tussenpersoon voor een uitgeverij. In tegenstelling tot andere cultureel-erfgoedprojecten zit de expertise voor de uitvoering van het project in hoofdzaak bij de uitgeverij.

Artikel 63

Voor de beoordeling van de projectsubsidies wordt een advies geformuleerd door de administratie samen met meerdere externe experts. Zo kan flexibel ingespeeld worden op de specifieke expertises die nodig zijn voor de advisering van de voorliggende dossiers per ronde.

De tussenkomsten voor internationale uitwisseling, vermeld in afdeling 4, vormen daarop een uitzondering. Het gaat over kleine tussenkomsten voor reis- en verblijfskosten met een korte doorlooptijd. De advisering gebeurt enkel door de administratie.

Artikel 64

Dit artikel behoeft geen verdere toelichting.

Artikel 65

Voor projecten geldt als subsidievereiste dat organisaties die een projectsubsidie ontvangen, het standaardlogo van de Vlaamse overheid met de bijhorende baseline moeten vermelden in al hun publieke communicatie in het kader van het project. Met publieke communicatie wordt de openbare communicatie bedoeld naar het grote publiek of andere doelgroepen via bijvoorbeeld de website, nieuwsbrieven, mediacampagnes of andere digitale media.

Artikel 66

Dit artikel legt het basisprincipe vast dat er een verantwoording moet afgelegd worden voor de projectsubsidie. In de uitvoeringsbesluiten zal nader bepaald worden waaruit die verantwoording moet bestaan.

Artikel 67

Dit artikel behoeft geen verdere toelichting.

Artikel 68

Zie toelichting bij artikel 42.

Artikel 69

Dit artikel behoeft geen verdere toelichting.

Afdeling 2. Projectsubsidies voor landelijke en bovenlokale cultureel-erfgoedprojecten**Artikel 70**

Projectsubsidies kunnen aangevraagd worden voor de uitvoering van één of meer functies, vermeld in artikel 3, 8° of van een (nieuwe) dienstverlenende rol, vermeld in artikel 3, 11°. Beide kunnen gecombineerd worden. Het uitvoeren van één of meerdere functies kan bijvoorbeeld uitmonden in expertise die relevant is om te delen met de sector en om een dienstverlening rond op te zetten.

Artikel 71

Met behoud van de toepassing van artikel 62, somt dit artikel bijkomende ontvankelijkheidsvoorwaarden en subsidiëringsvoorwaarden op waar een projectaanvraag moet aan voldoen.

Bijkomende ontvankelijkheidsvoorwaarden: zowel organisaties met een kwaliteitslabel als cultureel-erfgoedorganisaties met een werkingssubsidie op dit ontwerp van decreet komen in aanmerking voor projectmatige ondersteuning voor landelijke en internationale cultureel-erfgoedprojecten. Wanneer een andere organisatie een aanvraag wenst in te dienen, moet ze samenwerken met een organisatie die een werkingssubsidie ontvangt op basis van dit ontwerp. Dat moet een garantie geven op de aanwezigheid van de basisprincipes van de cultureel-erfgoedwerking in het project en op een duurzame verankering van de resultaten.

Subsidiëringsvoorwaarden: voor al deze aanvragers geldt dat het project de structurele werking moet overstijgen, dat de focus ligt op cultureel-erfgoedwerking, en dat het een landelijke of internationale schaalgrootte, reikwijdte en relevantie kent.

Subsidiëringsvoorwaarde 4° bepaalt verder wat niet in aanmerking komt voor subsidiëring:

1° aankopen of restauraties: daarvan wordt verwacht dat de organisatie dit binnen het werkingsbudget opvangt. Voor topstukken en sleutelwerken bestaat het Topstukkenfonds.

2° academisch onderzoek: 'onderzoeken' is één van de vijf functies in de cultureel-erfgoedwerking waarvoor een projectondersteuning kan worden aangevraagd wanneer de aanvrager kan aantonen dat het onderzoek vertrekt vanuit de eigen cultureel-erfgoedwerking. Dergelijke projecten moeten bijdragen aan de zorg voor of omgang met cultureel erfgoed. Onderzoek dat zijn oorsprong vindt vanuit academische motieven is uitgesloten omdat het een basistaak is voor het beleidsdomein 'onderwijs'.

3° projecten die betrekking hebben op een dienstverlenende rol die al opgenomen wordt door een organisatie die op dit ontwerp van decreet wordt gesubsidieerd. Er zal bij de beoordeling gekeken worden of de rol al wordt ingevuld door een collectiebeherende organisatie of een andere cultureel-erfgoedorganisatie.

4° infrastructurele ingrepen zijn uitgesloten omdat er binnen het beleidsdomein Cultuur een aparte subsidielijns is voor culturele infrastructuur.

Organisaties aangeduid als cultureel-erfgoedinstelling komen enkel in aanmerking voor projecten die een uitgesproken internationale schaalgrootte, reikwijdte en relevantie hebben. Die actoren moeten landelijke projecten kunnen realiseren binnen hun structurele werking.

Tenslotte komen projecten met een bovenlokale schaalgrootte, reikwijdte en relevantie, in afwijking van subsidievoorwaarde 2°, in aanmerking onder volgende voorwaarden:

1° het project komt niet in aanmerking voor ondersteuning op andere regelgeving die bedoeld is voor bovenlokale cultuurprojecten. Daarmee wordt in de eerste plaats het Bovenlokaal Cultuurdecreet bedoeld. Het is niet de bedoeling dat er binnen het beleidsdomein Cultuur tweemaal een subsidieaanvraag wordt ingediend voor hetzelfde project. Er is nog een evaluatie voorzien van het Bovenlokaal Cultuurdecreet. Indien bepaalde cultureel-erfgoedprojecten projecten daar terecht kunnen na die evaluatie, komen deze niet meer in aanmerking op dit decreet. Het Bovenlokaal Cultuurdecreet vormt immers de basis voor de ondersteuning van bovenlokale projecten.

2° de aanvrager is een erkende collectiebeherende organisatie die niet ingedeeld is of ingedeeld is het bovenlokale niveau, of een bestuur dat een werkingssubsidie ontvangt voor een dienstverlenende rol op bovenlokaal niveau: enkel professionele erfgoedactoren die een werking hebben op bovenlokaal niveau of met een kwaliteitslabel kunnen beroep doen op deze uitzondering.

Artikel 72

Dit artikel bepaalt de criteria die van toepassing zijn voor de toekenning en de bepaling van het bedrag van een projectsubsidie.

Projectaanvragen die het uitvoeren van één of meer functies als doelstelling hebben, worden getoetst aan:

a) het belang van het cultureel erfgoed: het cultureel erfgoed waarvoor het project wordt uitgevoerd moet minstens een landelijk belang hebben. Voor roerend erfgoed kan dat gaan om de bijzondere cultuurhistorische of de artistieke waarde, de wetenschappelijke waarde of over de unieke samenhang, de omvang en de geografische reikwijdte of verspreiding van de collectie. Voor immaterieel erfgoed, kan het gaan om een clustering van elementen gespreid over heel Vlaanderen.

b) de wijze waarop één of meer functies worden uitgevoerd: de principes van de cultureel-erfgoedzorg moeten worden toegepast, de functies moeten minstens op een landelijk niveau uitgevoerd worden.

Projectaanvragen die het aanbieden van een dienstverlenende rol als doelstelling hebben, worden getoetst aan:

a) de kwaliteit van de expertise: in de projectaanvraag wordt aangegeven welke expertise aanwezig is en hoe die werd ontwikkeld. De expertise moet relevant zijn voor het cultureel-erfgoedveld in Vlaanderen.

b) de wijze waarop de dienstverlenende rol wordt uitgevoerd: de dienstverlenende werking die wordt ontwikkeld draagt zichtbaar bij tot een betere zorg voor en omgang met het cultureel erfgoed en richt zich naar het brede cultureel-erfgoedveld (cultureel-erfgoedorganisaties en actoren die de zorg

voor het cultureel erfgoed niet als kerntaak hebben). Een meetbare output is noodzakelijk.

c) de mate waarin de dienstverlenende rol inspeelt op noden van het cultureel erfgoed, de erfgoedbeheerders of erfgoedgemeenschappen: de projectaanvraag speelt in op een aantoonbare erfgoednood bij de erfgoedbeheerders of erfgoedgemeenschappen. De cultureel-erfgoedgemeenschappen en de erfgoedbeheerders vormen de groep van organisaties en personen die de kennis en expertise nodig heeft en vormen dus ook het draagvlak voor het project.

Alle projecten worden getoetst aan:

a) de kwaliteit van het inhoudelijk concept, de concrete uitwerking van het project en de haalbaarheid ervan: op basis van de aanvraag wordt nagegaan of het concept duidelijk en inhoudelijk sterk is, of het past binnen het Vlaamse cultureel-erfgoedbeleid en of het aansluit bij de ontwikkeling van de cultureel-erfgoedorganisatie of het cultureel-erfgoedveld. Daarnaast wordt de concrete uitwerking beoordeeld: is er een stappenplan, een stuurgroep, zijn er tussentijdse evaluaties, enzovoort. Ook de haalbaarheid wordt getoetst: spoort het inhoudelijk plan met de begroting, is er voldoende expertise aanwezig, is de timing haalbaar, is er een draagvlak om het project te realiseren, enzovoort?

b) de samenwerking met andere relevante actoren: dit criterium brengt de positionering van het project in kaart en weegt de samenwerking: met wie wordt samengewerkt en hoe verloopt de taakverdeling? De organisatie heeft oog voor verwante kennis die aanwezig is bij andere spelers binnen of buiten het cultureel-erfgoedveld. Aanvragen voor het aanbieden van een (nieuwe) dienstverlenende rol gebeuren bij voorkeur vanuit een netwerkverband.

c) de duurzame verankering van de resultaten: het project moet erop gericht zijn duurzame resultaten op te leveren die voldoende gedeeld en verspreid worden en verankerd worden in de cultureel-erfgoedsector.

d) de mate waarin het project aansluit bij de strategische visie, vermeld in artikel 5: hier is het de bedoeling dat wordt ingespeeld op de beleidsprioriteiten die opgenomen zijn in de strategische visienota.

e) het laatste criterium gaat over de financiële onderbouw, de haalbaarheid en het realiteitsgehalte van de begroting. De gevraagde subsidie wordt beargumenteerd op basis van een realistische en onderbouwde raming zodat de nood aan een subsidie aangetoond is.

Afdeling 3. Internationale cultureel-erfgoedprojecten die cofinanciering vereisen

Artikel 73

De Vlaamse Regering kan een projectsubsidie toekennen voor de cofinanciering die door een internationale instantie of organisatie geëist wordt voor de uitvoering van een internationaal project. Internationale instanties leggen soms op dat organisaties die erop intekenen een bepaald gedeelte van de projectkost zelf meefinancieren. Voor sommige Europese digitaliseringsprojecten legt de EU bijvoorbeeld op dat de helft van de kost gedragen moet worden op basis van cofinanciering.

Veel cultureel-erfgoedorganisaties zijn echter niet in staat om die cofinanciering te realiseren binnen de perken van hun werkingsmiddelen. Door subsidies te voorzien voor een dergelijke cofinanciering stimuleert de Vlaamse Gemeenschap dat cultureel-erfgoedorganisaties deelnemen aan internationale projecten. Dat resulteert tegelijk in extra middelen voor het cultureel-erfgoedveld in Vlaanderen ten gevolge van de inbreng van de internationale instanties.

Artikel 74

Met behoud van de toepassing van artikel 62, bepaalt dit artikel bijkomende ontvankelijkheidsvoorwaarden. Enkel organisaties die op basis van dit ontwerp van decreet een werkingssubsidie ontvangen, komen in aanmerking voor dit subsidie-instrument. De reden is dat het om grote internationale projecten gaat

waarbij een grotere expertise rond cultureel-erfgoedwerking vereist is en het gaat om projecten met een grotere schaal.

De subsidie voor het realiseren van de cofinanciering kan pas aangevraagd worden nadat een aanvraag ingediend werd bij een internationale instantie.

Artikel 75

Dit artikel bepaalt de criteria die van toepassing zijn voor de toekenning en de bepaling van het bedrag van deze projectsubsidie.

1° Het project moet een meerwaarde bieden voor het cultureel-erfgoedveld in Vlaanderen.

2° De mate waarin de aanvrager bijdraagt tot de cofinanciering. Indien de aanvrager daartoe de mogelijkheid heeft door middelen of personeel ter beschikking te stellen, is het evident dat hij dit doet en geen subsidie vraagt van de Vlaamse Gemeenschap.

3° De financiering die de internationale instantie ter beschikking stelt. Een hogere procentuele inbreng door de internationale instantie biedt als voordeel dat de kost voor de Vlaamse Gemeenschap verhoudingsgewijs lager uitvalt.

4° Indien de projectaanvraag beoordeeld werd door de internationale instantie, speelt die beoordeling mee als criterium.

5° Een internationale instantie verstrekt subsidies vanuit de eigen beleidsprioriteiten. Naarmate deze beter aansluiten bij de beleidsprioriteiten van de Vlaamse Gemeenschap is dit een criterium om de aanvraag te honoreren.

6° Het zakelijke en beheersmatige aspect van het project en de financiële onderbouw.

Afdeling 4. Tussenkomsten voor internationale uitwisseling

Artikel 76

De Vlaamse Regering kan een projectsubsidie toekennen als tussenkomst voor een internationale uitwisseling. Medewerkers van een erkende of gesubsidieerde organisatie krijgen via deze subsidielijnen de kans om in het buitenland langdurige werk- en leerervaringen op te doen. Voor meer informatie, zie punt 20 in de algemene memorie.

De kosten van een zending naar het buitenland op het vlak van transport en verblijf, maar ook andere kosten zoals inschrijvingsgeld, kunnen geheel of gedeeltelijk gesubsidieerd worden.

Artikel 77

Met behoud van de toepassing van artikel 62, bepaalt dit artikel bijkomende ontvankelijkheidsvoorwaarden: organisaties die een werkingssubsidie ontvangen of beschikken over een kwaliteitslabel op basis van dit ontwerp van decreet, kunnen een aanvraag indienen voor een persoon (of meerdere personen) die bij hen structureel tewerkgesteld is.

Een erfgoedprofessional werkt in de context van een cultureel-erfgoedorganisatie. Om die reden dient de cultureel-erfgoedorganisatie de aanvraag in. Belangrijk is dat de verworven kennis na afloop in de eerste plaats kan ingezet worden in de eigen organisatie. De medewerker die op zending gaat moet daarom structureel tewerkgesteld zijn.

Buitenlandse zendingen in het kader van academisch onderzoek komen niet in aanmerking. Het is niet de bedoeling om een parallel instrument te ontwikkelen bovenop de mogelijkheden voor buitenlandse zendingen in de academische wereld.

Artikel 78

Dit artikel bepaalt de criteria die van toepassing zijn voor de toekenning en de bepaling van het bedrag van een tussenkomst:

1° de meerwaarde voor de cultureel-erfgoedorganisatie naar competentie-ontwikkeling en netwerking met betrekking tot cultureel-erfgoedwerking: de aanvraag speelt in op de leervragen en netwerken die aansluiten bij de eigen werking. Op die manier zal een zending niet alleen de competenties van medewerkers ten goede komen, maar draagt het bij aan de versterking van de cultureel-erfgoedorganisatie.

2° de wijze waarop de opgedane kennis en ervaring binnen de eigen cultureel-erfgoedorganisatie én met het cultureel-erfgoedveld gedeeld worden: er worden garanties gevraagd dat de door de erfgoedprofessional verworven competenties ten eerste doorstromen binnen de eigen cultureel-erfgoedorganisatie en daar verankerd worden, en ten tweede gedeeld worden met het brede cultureel-erfgoedveld.

3° de redelijkheid van de begrote kosten: reis- en verblijfkosten, en andere kosten zoals inschrijvingskosten, die rechtstreeks verband houden met de zending, komen in aanmerking voor ondersteuning.

Hoofdstuk 5. Organisatie van de advisering

Artikel 79 tot en met 82 hebben betrekking op de kwaliteitsbeoordeling met betrekking tot het kwaliteitslabel, indeling en subsidiëring. Per beleidsveld is er één adviescommissie en zijn er meerdere beoordelingscommissies. Voor het kwaliteitslabel en de projectsubsidies kunnen externe experts aangeduid worden.

De strategische advisering is opgenomen in de strategische adviesraad.

Artikel 79

Het eerste lid bepaalt dat voor het beleidsveld cultureel erfgoed een adviescommissie wordt opgericht voor de kwaliteitsbeoordeling.

Het tweede lid bepaalt de kerntaken van de adviescommissie Cultureel Erfgoed. De opdrachten van de adviescommissie zijn divers. Zij formuleert een globale visie op de kwaliteitsbeoordeling wat methodiek, visie en werkwijze betreft. De doelstelling is te komen tot een consistente advisering, een globaal kader waarin de onderscheiden dossiers kunnen worden geplaatst en beoordeeld, waardoor meer transparantie en helderheid mogelijk wordt. Op basis van die visie kan de adviescommissie de werking van de beoordelingscommissies eventueel bijsturen. In de tweede kerntaak wordt het verband gelegd tussen de kwaliteitsbeoordeling en de bijdragen tot de beleidsvoorbereiding en -evaluatie. De adviescommissie en de beoordelingscommissies werken dagelijks met het cultureel-erfgoedveld en komen in contact met de praktijk, de werkvormen en de gevolgen van het beleid voor de ontwikkelingen in dat veld. Zij oordelen inhoudelijk met een brede kijk op hun beleidsveld en de diverse sectoren. Het spreekt voor zich dat de commissies door hun werk heel wat beleidsgerichte inzichten verwerven. De adviescommissie vervult een belangrijke scharnierfunctie tussen de kwaliteitsbeoordeling en de strategische advisering.

Artikel 80

Dit artikel bepaalt dat er beoordelingscommissies worden opgericht voor de formulering van de adviezen over de aanduiding van de cultureel-erfgoedinstellingen, de indeling van collectiebeherende organisaties bij het landelijke of het bovenlokale niveau en de werkingssubsidies. Daarnaast kan de Vlaamse Regering externe experts aanstellen die de administratie bijstaan bij de advisering van de aanvragen voor kwaliteitslabels en projectsubsidies en bij de evaluatie van de werkingssubsidies en kwaliteitslabels.

Het derde lid bepaalt dat de expertise van de leden van de beoordelingscommissies of van de externe experts doorslaggevend is om aangesteld te worden. Bij de samenstelling van de beoordelingscommissies wordt er gestreefd naar een evenwichtige verdeling van de leden waarbij de verschillende expertises over specifieke onderdelen van cultureel-erfgoedwerking voldoende aan bod kunnen komen.

Artikel 81

Dit artikel behoeft geen verdere toelichting.

Artikel 82

De Vlaamse Regering voorziet een bedrag waarmee de werkzaamheden van de commissies en externe experts vergoed kunnen worden.

Artikel 83

Dit artikel behoeft geen verdere toelichting.

Hoofdstuk 6. Gemeenschappelijke bepalingen

Artikel 84

Dit artikel bepaalt dat alle subsidies worden toegekend binnen de perken van de kredieten die jaarlijks worden ingeschreven op de uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap. In principe mogen de toegekende subsidies daarom de kredieten niet overstijgen die voorzien zijn in de begroting. Indien dit toch het geval is, bijvoorbeeld in het geval van een lineaire besparing, moet het tekort evenredig (a rato van de toegekende subsidiebedragen) verdeeld worden.

Artikel 85

Een subsidie is pas definitief verworven nadat er een verantwoording is afgelegd over de besteding. Om te vermijden dat organisaties hun werking of een project volledig zelf moeten voorfinancieren worden er voorschotten toegekend. Op het moment van de verantwoording resteert dan enkel nog een uit te betalen saldo. Afhankelijk van het resultaat van de verantwoording wordt het saldo uitbetaald of kunnen er voorschotten teruggevorderd worden.

De Vlaamse Regering bepaalt het bedrag (beschreven als percentage) van de voorschotten en het saldo.

Artikel 86

Op basis van dit artikel worden de subsidies die structureel worden toegekend, geïndexeerd op basis van de gezondheidsindex. Op die manier worden de werkingssubsidies welvaartsvast gemaakt.

Het gedeelte van de subsidies dat gaat naar lonen wordt volledig geïndexeerd; het gedeelte dat gaat naar werkingskosten wordt geïndexeerd aan 75%.

Artikel 87

In het Gemeentedecreet is bepaald dat gemeenten zich niet kunnen verenigen met andere bestuursniveaus of privaatrechtelijke rechtspersonen tenzij er een specifieke decretale regeling voor bestaat.

Dit artikel maakt het mogelijk dat gemeenten, de Vlaamse Gemeenschap en/of privaatrechtelijke rechtspersonen zich verenigen in een vereniging zonder

winstoogmerk met het oog op het uitvoeren van een cultureel-erfgoedwerking. Met 'toetreden' en 'deelnemen aan de oprichting' worden situaties bedoeld waarbij de Vlaamse Gemeenschap niet de dominante partner is in de betrokken vereniging. In situaties waar de Vlaamse Gemeenschap wel de dominante partner is, is er alsnog een afzonderlijke decretale basis vereist.

Deze mogelijkheid impliceert niet dat er op basis van dit artikel openbare instellingen kunnen opgericht worden in de zin van artikel 9 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980. Zoals hierboven vermeld is de Vlaamse Gemeenschap niet de dominante partner in de betrokken vereniging en is het duidelijk dat het niet gaat om een instelling van openbaar nut.

Dit artikel is enkel bedoeld voor organisaties die een band hebben met dit ontwerp van decreet. Daarom is een uittreding voorzien indien de organisatie 3 jaar na de oprichting geen werkingssubsidie ontvangt op dit ontwerp.

Artikel 88

Dit artikel maakt het mogelijk om personeel ter beschikking te stellen van en goederen ter beschikking te stellen van of over te dragen naar rechtspersonen, vermeld in artikel 87 of naar organisaties die op basis van dit ontwerp van decreet een werkingssubsidie ontvangen.

Het is evident dat de voorziene overdrachten of ter beschikking stellingen niet kunnen zonder dat dit grondig gemotiveerd wordt. Deze moeten ook gekoppeld worden aan een duidelijke opdracht die verbonden is aan een cultureel-erfgoedwerking.

Overdrachten van personeel zijn op basis van dit artikel niet mogelijk omdat dit nadere garanties vereist voor de over te dragen personeel. In geval een dergelijke overdracht van personeel gebeurt in kader van een operatie tot verzelfstandiging kan dit eventueel tegelijk gebeuren met het decreet dat de oprichting regelt van de te verzelfstandigen organisatie.

Hoofdstuk 7. Bepalingen over de gegevensverwerking

Artikel 89

Artikel 89 tot 92 bevatten in het algemeen bepalingen om de verwerking van persoonsgegevens in het kader van dit ontwerp van decreet conform te maken aan de Algemene Verordening Gegevensbescherming (Verordening (EU) 2016/679).

Dit artikel vormt de rechtsgrond waarop de administratie, en andere betrokken organisaties, zich kunnen baseren bij het verwerken van persoonsgegevens in het kader van de uitvoering van dit ontwerp.

Daarbij wordt uiteengezet welke categorieën van persoonsgegevens verwerkt worden, en op welke betrokkenen deze gegevens betrekking kunnen hebben.

Artikel 90

Dit artikel behoeft geen verdere toelichting.

Artikel 91

Conform de Algemene Verordening Gegevensbescherming mogen persoonsgegevens niet langer worden bewaard dan strikt noodzakelijk. Voor wat betreft de bestuursdocumenten van de Vlaamse Overheid wordt in het algemeen al aan die voorwaarde uitvoering gegeven door Afdeling 5. "Beheren, bewaren en vernietigen van bestuursdocumenten" van het Bestuursdecreet (07/12/2018).

Art. III.81 van het Bestuursdecreet bepaalt daarbij dat voor elke categorie van bestuursdocumenten beheersregels worden opgesteld die onder meer een

bewaartermijn en een definitieve bestemming (vernietiging ofwel een permanente bewaring) bevatten. De selectieregels worden gepubliceerd in het serieregister dat online beschikbaar is. Het is naar die beheersregels waarnaar in dit artikel verwezen wordt.

Artikel 92

Dit artikel behoeft geen verdere toelichting.

Hoofdstuk 8. Slotbepalingen

Afdeling 1. Opheffingsbepalingen

Artikel 93

Dit artikel behoeft geen verdere toelichting.

Afdeling 2. Overgangsbepalingen

Artikel 94

Dit artikel behoeft geen verdere toelichting.

Artikel 95

Dit artikel behoeft geen verdere toelichting.

Artikel 96

De subsidies die toegekend werden op basis van het Cultureelerfgoeddecreet van 24 februari 2017 blijven behouden onder dezelfde voorwaarden tot die aflopen (voor projectsubsidies) of tot een nieuwe beleidsperiode start op basis van dit ontwerp van decreet (voor werkingssubsidies). Voor de laatste categorie kan dat betekenen dat de beleidsperiode waarvoor de subsidie werd toegekend vroeger afloopt, zoals in het geval van het steunpunt.

Artikel 97

Aanvragen voor kwaliteitslabels in 2022 worden nog behandeld conform de procedure van het Cultureelerfgoeddecreet van 24 februari 2017. Daarna vallen die aanvragen onder het toepassingsgebied van dit ontwerp van decreet.

Artikel 98

Aanvragen voor projectsubsidies die starten tot en met 2022 worden nog behandeld conform de procedure van het Cultureelerfgoeddecreet 24 februari 2017. Daarna vallen die aanvragen onder het toepassingsgebied van dit decreet.

Artikel 99

Dit artikel voorziet dat de commissies die zijn aangesteld op basis van het Cultureel-erfgoeddecreet van 24 februari 2017 voortgezet worden tot er een nieuwe aanstelling gebeurt op basis van dit decreet.

De minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management,

Jan JAMBON